

Szerkesztő: Stadóhivatal
és nyomda: Bul Rea Ferd-
nand (József főherceg-ut) 4.
Telefon: 151. Sürögnyom:
Közöny, Arad. :: Az Aradi
Nyomda Vállalat tulajdona,
kiadása és rovációs nyomása.
Megjelenik naponta reggel

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: Évente
1080, félre 540, negyed-
évre 270, havonta 90 Lej.
Külföldre havonta 50 Lej fel-
több :: Egyes szám 5 Lej.
Vasárnap 6 Lej :: (Bucu-
restiben 50 ban félre v
Hirdetések tarifa szerint

XLVI. évfolyam, 2. szám

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF

Szombat, 1931. január hó 3

A kisebbségi védelem

Irtá: Wlassics Gyula báró

Szomorú példái vannak annak az eljárásnak, amellyel a nemzeti kisebbségeket egyes államok zaklatják. Valóságos üldözés az, nem pedig a jogszeme, az emberiség követelményének kielégítése. Kötetek jelentek meg azon esetekről, amelyekben vérig sértik a kisebbségek szerződésileg biztosított jogkörét — és fájdalom — azok, akiknek a nemzetközi garancia nevében gátat kellene vetni a lelketlen eljárásoknak, nem teljesítik köteleességüket. Nem teljesítik pedig oly szertelen mértékben, hogy nyugodt lelkiismeretességgel állíthatjuk, hogy a mai kisebbségi jogvédelem egyszerűen csődöt mondott. — Csődöt mondott a hatályos ellenőrzés területén, de csődöt mondott a minden kritikát kihívó jogvédelmi eljárás tökéletlenségében. Hiába küzdött az interparlamentáris unió, a népszövetségi ligák uniója, a nemzetközi hatalmat kezükben tartó urak inkább annak az iránynak látszottak kedvezni, amit Mello Franco feljes vakmerőséggel, de legalább teljes nyíltsággal hirdetett — az asszimiláció, a beolvasztás elősegítésének. Az ünnepies szónoklatokban tiltakoztak ugyan Mello Franco álláspontja ellen, — de a tiltakozás szellemében éppen nem cselekedtek.

Annak idején súlyt helyeztünk arra a tényre, hogy a nagyhatalmak, legalább szerződésileg, kötelezték az új államokat, hogy tartsák tiszteletben a kisebbségek nemzetiségi és kulturális jogait. Akkor Tittoni pümes felőgását helyezték előtérbe, aki nem azt hirdette, hogy a nemzetközi garancia üres szó, hanem az ő hires előadói jelentésében kifejtette, hogy a nemzetek szövetsége köteles a kisebbségekre vonatkozó jogvédelmet biztosítani. A „nemzetek szövetsége” tanácsa — mondja az előadói javaslat — „nemcsak akkor köteles közbelépni, ha már a jogok megsértettek, de akkor is, ha a sértés veszélye forog fenn. A nemzetközi garancia nemcsak jogot, de kötelességet is jelent”.

Ez a köteleesség az, amit nekünk minden felszólalásunkban hangsúlyozni kell. Én egyenesen köteleességmulasztásnak tartom azon nagyhatalmak részéről is, amely hatalmak a kisebbségi jogvédelmi szerződésekre befolytak, ha nem élnek a szerződő felt megillető ama jogokkal, hogy megkérdessék a másik szerződő felet, miért követik el azokat a szörnyű visszaéléseket, amelyek miatt a kisebbségek élete valóságos küzdelem a nemzeti létért. Hányszor iparkodtunk rámutatni arra is, hogy a kisebbségvédelmi eljárás a legalaposabb átdolgozásra szorul. Mennyi időbe és mennyi fáradságba került, míg csak azt a csekélységet értük el, mit az ugynevezett madridi reform jelent. Ez azonban annyira csekély, hogy igazi lényege nem több, mint az, hogy három tag helyett, ötből fog állani az eljáró bizottság. Az eljárási rend azonban maradt a régi. Hiányzik a kontradiktórus rend nélkülözhetetlen kellekei. Ezért kissé sajátos volt, hogy az őszi Népszövetség alkalmából, azzal halasztották el a kisebbségi eljárás igazi reformjának kérdését, hogy be kell várni a madridi reform gyakorlati hatását. Én ezt oly gyöngye reformnak tartom, hogy ennek hatásáról alig lehet beszélni. A halasztás nem lép meg, ez fájdalom, a főmunkaeszköze a Népszövetségnek. Jellemző a kisebbségi jog felőgására az a kijelentés is, amit ebből az alkalmából egy interjúban a jugoszláv állam külügyminisztere tett, hogy a kisebbségi védelem új garanciáiról csak akkor lehet szó, ha a nagyhatalmak hozzájárulnak a kisebbségi rendelkezések kibővítéséhez az összes államokra. Akkor — mondta a miniszter ur — Jugoszlávia is kész szabadelvű szellemben átdolgozni a

Tizezer amerikai a békeszerződések revízióját követeli a Népszövetségtől

„A békeszerződések leirhatatlan nyomort teremtettek,” mondja a memorandum — Európa népei két pártra szakadtak — A „Temps” vezércikke —

„A legkisebb provokációra új háboru veszélye fenyeget”

Newyorkból jelentik: Tizezer kiváló amerikai, akik legnagyobb része nem magyar. Sir Erich Drumond népszövetségi főtákkár útján petíciót juttatott a Népszövetséghez, melyben többek között a következőket írják:

„Alulírott polgárai az USA-nak tisztelettel kérik a békeszerződések revízióját. Amikor felhívjuk a Népszövetség figyelmét a Duna-völgy nemzeti békés ujászervezésének szükségességére, hangsúlyozni kívánjuk, hogy egyik nemzet érdekeit sem akarjuk megkérdőjelezni. Bennünket az a cél vezérel, hogy elhárítsunk egy közeledő katasztrófiát, mely a megsemmisülés veszélyével fenyegeti a civilizációt. Kedvezőbb helyzetünknel fogva tisztában látjuk a veszélyt, mint azok, akik az események forgatagában élnek. Látjuk azt is, hogy a győztesek ugyanannyi vérrel és szenvedéssel és ugyanannyi anyagi veszteséggel fizették meg a háborút, mint azok, akik elvesztették azt. Látjuk, hogy épp úgy hiábavalóan viselik a lassu gyógyulás költségeit, mert az új Európa a régivel sokkal rendezetlenebb. Erről az utolsó évtized borzalmas tanulsággal szolgál. Látjuk, hogy a féktelen mohóság olyan utódállamokat teremtett, amelyek elnyomják a kisebbségeket és mivel nem tekintettek földrajzi, néprajzi és gazdasági egységeket, egy újabb világkatasztrófa magvát szórták el. Látjuk, hogy lehetetlen ösz-

szekapcsolni a mai határokkal különböző nemzetiségű népeket. Az utolsó évtized bizonyítja, hogy rosszul sikerültek a békeszerződések és hogy ez már is két pártra szakította Európa népeit. Az egyik csoport fennakária tartani érin-tetlenül a békeszerződésetek, másik pedig a revíziót követeli. A két tábor a legkisebb provokációra hajlandó új háborut kezdeni. A békeszerződések leirhatatlan nyomort idéztek elő és az utódállamokat arra kényszerítették, hogy óriási haderőket tartsanak fenn és ezáltal a súlyos adóterhek szinte megfojtják a polgárságot.”

„A Népszövetség kötelessége elhárítani a végzetes lehetőségeket — mondja tovább a memorandum. — Az utódállamokat újra kell szervezni. Mi adtuk a világnak a wilsoni elveket és éppen ezért köteleességünknek tartottuk a revíziót keresztül vinni. Kérjük tehát az emberiség legszentebb eszméi és az igazság nevében, hogy vegyék a békeszerződésetek revízió alá. A tömör nemzetiségi területeket csatolják vissza. Csak így lesz béke és csak így tér vissza megint a régi jófet. Az USA nem ratifikálta a szerződést és mi honfitársaink millióinak kívánságát juttatjuk kifejezésre, amikor kérik, követeljük a Népszövetségtől a revíziót.”

Ezután 510 sűrűn telegépell iv következett, melyen az aláírások szerepeltek.

Készül az antirevizións blokk

Párisból jelentik: A Temps vezércikkben foglalkozik azzal a ny. ilatkozattal, melyet Mussolini miniszterelnök a Daily Mail munkatársának adott. A lap nagy örömmel állapítja meg, hogy a Duna irtózik a háborútól és hogy Olaszország soha háborut nem fog folytatni. Miután Európában nincsen olyan állam, amely Olaszországot megtámadná, a gondolatot megnyugvással kell fogadni. A lap Mussolininek a békeszerződések revíziójával kapcsolatos álláspontjáról megállapítja, hogy a szerződések csak ugyan hibásak és korrekcióra szorulnak.

Belgrádból jelentik: A Novosty című lap abból az alkalomból, hogy Cherande francia újságíró Belgrádban tartózkodik és egy antirevizións blokk létrehozására törekszik, a következőket jelenti ki:

Az antireviziónista blokkra, vagyis az érdekelte népek közös akciójára, már csak azért is szükség van, mert a revíziós áramlatnak hatalmas sikerei vannak Európaszerte és európai nagy tekintélyek is csatlakoznak azokhoz, akik a békeszerződések revízióját követelik.

kisebbségi statutumokat. Ez nemcsak Marin-kovics urnak, de a kisantantnak is álláspontja volt. Szembetűnő, hogy akkor, midőn a kisebbségi eljárás, tehát a kisebbségi alaki jog szabályairól kellett volna beszélniök, a kisantant urai átsapnak a kisebbségi anyagi jog területére, — ami nem is képezte a napirend tárgyát. A kisebbség anyagi jogával akarták a figyelmet elfordítani a kisebbségvédelmi procedúra halaszthatatlan reformálásától. Ennek az ügyeskedésnek az volt a célja, hogy az alaki jog, tehát a jogvédelmi perrend területén is szóba hozhassák, esetleg érvényesíthessék azt az elvét, hogy az érdekelte államok belecgyezése nélkül, a perrendhez tartozó ellenőrzési jogot sem lehet szabályozni. Nem kell arra szót se vesztegetni, hogy ez az álláspont semmiféle jogi érvvel nem támasztható alá. Ez lehetetlen álláspont, — mert a szerződésileg megállapított ellenőrző közeg, tehát a nemzetek szövetsége eljárási rendjét megállapíthatja az érdekelte államok belecgyezése nélkül is.

Minden megterkedés, minden ellenállás da-

cára, nekünk elmulasztathatlan köteleességünk gondoskodni arról és ezt folyton napirenden tartani, hogy a magyar kisebbségek érezzék azt a meleg gondoskodást és szeretetet, mely a lelkünkben él, sokat szenvedő testvéreink iránt. Gondoskodni kell arról is, hogy az egyes bebizonyított esetek a nagy nyilvánosság elé kerüljenek és ezek világánál kell rámutatni a kisebbségek gyakorlati életének azon akadályaira, melyek egyenes ellentétben állanak a szerződésileg vállalt kötelezettségekkel és különösen azok szellemével.

De gondoskodni kell arról, hogy azok a nagyhatalmak is tudomást szerezzenek az elrettentő esetekről, amely nagyhatalmak szerződésileg kötelezték az illető államokat a kisebbségi védelmi jog pártatlan gyakorlására. Azok sem térhetnek ki azon köteleesség teljesítése elől, hogy a szerződő államok figyelmét a szükséghez képest felhívják, hogy a kisebbségek bánásmódjának sikeres forrása csak az emberszeretet, a lojalitás és a humanizmus szolidaritása lehet.

Akik házasodtak, akik születtek és akik meghaltak

1930-ban többen haltak meg, mint születtek — Csökkent a gyermekhalandóság — Decemberben ötvenketten kötöttek házasságot

Az aradi anyakönyvi hivatal ma délelőtt kezdte el az évről kimutatások elkészítését. A hatalmas foliánsokban lefektetett adatok hűséges tükörképét adják a város népesedésének, megmondják, hány boldogtalan halandó tévedt egy év leforgása alatt ebbe az árnyékvilágba, hányan hagyták itt az életet részben önkéntes elhatározásból, részben a sors kifürkészhetetlen akaratára folytán. Feltűnést keltő az idei statisztikában a szokatlanul magas halálozási arányszám.

Az év folyamán 56 emberrel több költözött el az élők sorából, mint amennyi született.

Még döbbenetesebb különbséget mutat a halálozási statisztika a házassággal szemben: 714 emberrel több pusztult el az idén, mint ahány házasságot kötött.

Ha felnyitjuk a születések regiszterét, azt látjuk, hogy az 1929. évi születésekkel szemben 1930-ban megcsappant a szaporulat. Ez a szünet nagymértékben a gazdasági krízisnek tudható be, amely igen sok esetben megakadályozza a szaporulási lehetőséget. A születési statisztika legkedvezőbb volt december hónapban, amikor 92 újszülött látott napvilágot, míg az elmúlt esztendő során 1301 emberpulántával szaporodott a város lakossága. 241 újszülött-ről a statisztika úgy emlékezik meg, hogy „törvénytelen” formák között látott napvilágot, mert olyan apától származik, aki vagy ismeretlen, vagy nem óhajtja házassággal törvényesíteni gyermekét.

A törvénytelen gyermekeket nagy többségben cselédek hozták a világra, azonban ezek között az anyák között sok munkásnő is szerepel. Az aradi gyermekmenhely megsaporodott létszáma élő bizonyossága ennek a jelenségnek. Illetékes helyről szerzett információink szerint a születésről szóló statisztikának igen érdekes megállapítása lesz az, hogy a gyermekek halandósága erősen megcsappant. Ez főleg azzal magyarázható, hogy az elmúlt esztendőben főleg olyan családok engedték meg maguknak a gyermekáldást, ahol anyagi megalapozottsággal biztosítva volt a kisded higiénikus nevelése.

Az elmúlt esztendőben mindössze 643-an kötöttek Aradon házasságot, amely szám, szem előtt tartva Aradváros lakosságának népességét, bizony nem mondható kimagasló eredménynek. A házassági statisztikának a márciusi hónap, de főleg a december hónap kedvezett.

Az esztendő utolsó hónapjában 25-en járultak az anyakönyvvezető elé.

A december hónapi házasság-statisztikát a karácsony javította föl erősen, amennyiben az

Hajszá egy aradmegyei főszolgabíró ellen

Gurahonc község lakosságának egyrésze feljelentette a halmágyi főszolgabíró — A vizsgálat rehabilitálta — Újabb feljelentés

Rendkívül érdekes ügy foglalkoztatta a napokban a megye vezetőségét. Gurahonc község lakosságának egyrésze, egy aradmegyei tanító vezetésével feljelentést tett dr. Tudoran György halmágyi főszolgabíró ellen, akit különböző hivatali visszaélésekkel vádolt. A vizsgálat levezetésére Peter Victor, a megyei közigazgatási osztály vezetője kapott megbízást. Nyomban a vizsgálat elején, ahogyan a kihallgatások megkezdődtek, a feljelentésen szereplő gazdák tulnyomó része közölte, hogy rübeszélésnek engedett, amikor aláírta a főszolgabíró elleni feljelentést és nem azonosítja magát annak tartalmával. Az aradmegyei tanító, a kampány vezetője hamarosan egyedül maradt vádjával. Peter Victor szolgálati főnök befejezte a vizsgálatot és tapasztalatairól ma részletes jelentést tett a megye vezetőségének.

Szinte egyidejűleg ezzel a vizsgálattal, több gazdálkodó más oldalon is folytatott kampányt a főszolgabíró ellen. Feljelentést tettek az aradi királyi ügyészségen dr. Tudu-

ünnepeket megelőző két napon 32-en kötöttek házasságot.

Megdöbbentő adatot mutat a halálozási anyakönyv. Egyedül az év utolsó hónapjában 149 aradi polgár költözött el az élők sorából. Az elmúlt esztendő során 1357 halálozást jelentettek be az anyakönyvi hivatalba. A magas halálozási arányszámban bennfoglaltatik egynehány halottá nyilvánított személy is. A haláleseteknél a legnagyobb számú arányt a tuberkulózis foglalja el, míg aggkori gyöngeségben 68 ember halálozott el. Örvendetes jelenség, hogy az elmúlt év folyamán járványos betegség egyáltalában nem pusztított a városban és egész szörványosan fordultak elő bejelentések járványos megbetegedésekről.

ran György ellen, akit azzal vádoltak meg, hogy járásában lehetetlenné tette az igazságszolgáltatás munkáját. A feljelentés szerint az elmúlt év nyarán történt, hogy dr. Tudoran szóbeli rendeletet adott ki, amely szerint a főszolgabíró előzetes engedélye nélkül a járás területén egyetlen ügyvéd sem eszközölhet foglaltságát és végrehajtást. A rendelettel — mondja a feljelentés — a főszolgabíró az igazságszolgáltatás presztizsének ártott és amellett megakadályozta annak sima menetét. Az ügyészség a feljelentést Herb János dr. vizsgálóbíróhoz tette át, aki lefolytatta a kihallgatásokat.

Me befejezést nyert a vizsgálat és Herb dr. átküldötte Tudoran dr. ügyének aktáit az ügyészséghez, tegyen indítványt a vádra vonatkozólag. Most dönt az ügyészség afelett, elvállalja-e az ügyben a vád képviselőt. Vulpe Constantin dr. királyi főügyész a napokban dönt az érdekes ügyben, amelynek fejleményeit megyei körökben általános érdeklődéssel várják.

Párisból jelentik

A krízis már a világ fővárosába is elérkezett, de nem rendítette meg a divatot és a párisi luxust.

Egész Európában Franciaország az egyedüli állam, ahol nemesak hogy nincs munkanélküliség, de több a munkaalkalom, mint amennyi a munkára jelentkező. A gazdasági válság hullámai még nem érkeztek el francia földre és a munkanélküliek légiói és Európa különböző államaiból nap-nap után ideérkező munkanélküliek még mindig elhelyezkedésre találnak. Három éve tart körülbelül a gazdasági konjunktúra, amely természetesen rányomja bélyegét a franciaországi élet minden vonatkozására. Ma már azonban a franciák is tudják, hogy a válság az őket sem kerülheti el. A legutóbbi nagy bankbukások, amelyek közvetlen okozói voltak a Tardieu-kormány lemondásának is, már előre jelzik a krízis közeledését. A megélhetés dráguló indexe is a gazdasági élet törvényeinek erejével mutatja, hogy a mai virágzás rövidesen át fogja adni helyét az egész Európában uralkodó dekonjunkturának.

Már is komolyan beszélnek arról, hogy a francia állam kénytelen lesz lezárni sorompóit az idegenek előtt, hogy új munkanélküliség kifejlődését megakadályozhasson s hogy gátat vehessen a munkabérek egy nagyobb méretű letörésének. De ma még jó elhelyezkedésre találnak a földművesek, iparosok, mechanikusok, technikusok, általában az összes ipari szakmunkások. A mezőgazdasági munkás napi 30—40 frankot, egy szabósegéd 50—60 frankot keres nyolc órai munkaidő mellett. Az electrotechnikus napi 100 frankot is megkeres s ha a külföldi munkás hosszabb ideig kibírja munkahelyén, számíthat arra, hogy megjavítják fizetését. Spórolni azonban meglehetősen nehéz, mert az él-

miszer drága és szórakozásra is sokat lehet költeni, mert az efféle bő alkalom nyílik Franciaország vidám fővárosában.

A ruházási cikkek olcsóbbak, mint Romániában, de lényegesen drágábbak, mint Bécsben. Az osztrák főváros ma Európa legolcsóbb bevásárlási helye. A szőrme viszont Párisban a legdrágább. Páris ma is vezet az öltözködésben. Az ncai nappali kabátok többnyire pellerinesek. Este a csipkeruha divat, különösen fekete betéttel kombinálva, föltötte prémmel szegélyezett rövid komplé. A szőrmebundák közül különösen a perzsa, a szürke pézma és az orosz mokus divatosak. Igen jól mutat és nagyon gyári a felér hermelingallérral, manzsettával és szegéllyel kombinált perzsa, amelynek ára Párisban 30 ezer frank. Bundához a nők kis, karima nélküli kalapot viselnek. A homlok csupaszon marad és a szemöldökig kis fátvól fedi. Csizmát nem viselnek a nők.

Újabb divatos lett a színes gyöngy. Ezernyi fantasztikus változatát lehet látni és száz frankért már igen szép példányok kaphatók belőle. Az előkelő társaság tagjai minden estélyre és minden ruhához más gyöngyöt vesznek fel. Az ez évi esős ősz nem adott alkalmat a párisi hölgyeknek őszi toalettjeik érvényesítésére. S emiatt esős időben Páris szürkének, komornak, sőt utálatosnak tűnik. De csak messziről nézve.

Mert csak a felületes impresszió az, hogy Páris piszkos, elhanyagolt város, ahol sohasem vakolják, vagy festik újra a paloták külsejét. A valóságban ezek a házak egy-két évszázados maltra tekintenek vissza, kőköcskéből rakták falaikat és homlokzataikon művészi figurális faragások, szobrok díszlegnek, különböző korok allegorikus megörökítésére. A szobafestő ipar viszont feltartóztatlanul a múlt emlékei közé

látszik sodródni. A szobák, termek falait mindenütt tapétával borítják.

A párisit általában bohém, könnyelmű és felületes jelzőkkel szokták illetni, holott a bensülötetek nem azok. Annál inkább az idegenek, akiknek egy tekintélyes része azért keresi fel a francia fővárost, hogy hazájában megkeresett pénzt elköltve, kiélje összes elfojtott jókedvét és keserűségét. A tényleges párisi középosztály szorgalmas, takarékos, éppen ezért igen jómódban él. Nálunk egy hatemeletes szálloda tulajdonosa legalább tíz-tizenkét tagu személyzetet tart. Inasok, szobaasszonyok, szolgák és egyéb naplopók egész raja szívja a tulajdonos és a vendégek verejtékét. Párisban maga a tulajdonos látja el a portási teendőket, családjának három-négy tagja látja el a hatvan-hetven szoba lakóinak összes igényeit.

A párisi nők különösen szorgalmasok. Még azt az időt sem hagyják kiaknázatlanul, amelyet az irodából, vagy a műhelyből való hazamenetellel töltenek el a földalatti villamosokon. Ha nem olvasnak könyvet, vagy újságot, akkor előveszik kézimunkáikat és hordolnak, vagy kötnek. A fiatalabbak azonban inkább a barátság fonalaival szövögetik. Páris már régen nem ütközik meg azon, ha egy párociska a metrón csókolódzik, vagy egymást átölelve sétálnak az uccán

Gyereket ritkán látni az uccán, vagy villamoson. A Garden de Luxemburg valóságos gyermekparadicsom. Ebben a hatalmas parkban minden a gyermekek szórakozását szolgálja. A történelmi nevezetességű szobrok lábainál ringlispil, láts csacsi, átkerékpár, ponny-fogat és az örömlőknek ezernyi változata igyekszik igen kellemessé varázsolni a megfogyatkozott számu párisi gyermekek életét.

MA ESTE LESZ AZ AVIVA-BARISSZIA BÁL A FEHÉR-KERESZTBEN.

Eltemették dr. Demian Aurélt

Arad társadalmának osztatlan részvétele közepette kísérték utolsó útjára az elhunytat.

Általános részvétellel fogadta Arad társadalmi Demian Aurel dr. nyugalmazott egészségügyi főfelügyelő, volt szenátor, a Háztulajdonosok Egyesülete elnökének elhunytának hírére. Tegnap egész nap és ma délelőtt a részvételgatók egész tömege kereste fel Deák Ferenc-uccai lakásán a sujtott családot, melyre nagy szomorúság közepette köszöntött be az újszándó. Demian Aurel dr. temetése ma délelőtt ment végbe, Arad előkelő társadalmának impozáns részvétele mellett. A város nevében dr. Lutai Cornel polgármester jelent meg, résztvevett még dr. Comsa Gy. Gergely görög keleti püspök, Pop C. István kamarai elnök és neje, dr. Tamásdán Livius törvényszéki elnök, dr. Barabás Béla, a Magyar Párt elnöke nejevel, dr. Cucu Vazul városi főorvos, Pacateanu Mihály szentszéki ülnök, kisjolsvai Szabó Zoltán nyugalmazott tábornok, Babescu Elek alezredes, dr. Moldovan János kórházigazgató és neje, Mateescu István villanygyári igazgató, Georgescu Illés ezredes, dr. Ursu János, dr. Petran Coriolan egyetemi tanár, dr. Vas Sándor, dr. Werner Sándor, özv. dr. Petránné, dr. Engelberg Henrik, dr. Windholtz Béla, dr. Schmidt János, dr. Sugár Jenő, dr. Posgay István, dr. Löwinger Miksa, dr. Kilyényi Zoltán, dr. Krepil és neje, dr. Kabdebó György és neje, dr. Vicas Gyula és neje, dr. Boteiu és neje, dr. Memete Demeter, dr. Pascuiu Sever, dr. Olariu Cornel, Stauber József, dr. Stauber Andor, dr. Manta, dr. Mager, dr. Costa György és neje, dr. Chindler és neje, dr. Tesics Szvetozár, dr. Belles Jenő, Popa Constantin kulturtanácsos, Nagy Károly, Orbán Aba, dr. Moldovan Silvius, dr. Cotioiu Romul, dr. Ispravnic Sever és neje, Gutzjahr Mihály, dr. Suciu Justin, Laczay Endréné, dr. Szilber Ignác és neje, Marcsch Gyula, Cristea Miklós, Abu Livius, Moldovan Sabin, Stelea tanár, özv. dr. Német Jánosné, özv. Sebők Jánosné, Kutányi Ferenc, Nagy János, Wendt Manó, Szeitz Géza és még számos előkelő tagja Aradváros társadalmának.

Demian Aurel dr. ravatalát teljesen beborították a koszorúk és virágcsokrok, amelyekkel az egyes szervezetek és az ismerősök rútták le kegyeletüket. A koszorúkon szereplő feliratok a következők:

Anuta, Baby és Stelonica, Imádott apáknak — Titi és Alice, Drága nagyapáink — Mihályka, Felejthetetlen testvéreinknek, sógo-

Zsinati bírónak nevezték ki MONAY FERENC dr. volt aradi rendfőnököt

Tizekét tagja van mindössze a római szentszékek — Nagy kitüntetés jelent Monay dr. kinevezése

A Rómában tartózkodó dr. Monay Ferenc apostoli magyar gyónatát, az erdélyi Minorita-rend kiváló és közszeretettel álló tagját, volt aradi rendfőnököt, a karácsonyi ünnepek alkalmából szép kitüntetés érte. A pápa ugyanis a római püspök, Pompily Bazilius előterjesztésére, a római főegyházmegyei szentszék rendes zsinati bírójává nevezte ki Monay dr.-t. A kitüntetés már csak azért is értékes, mert a szentszéknek összesen csak tizenkét tagja van: hat világi pap és hat szerzetes. A világi papok mind prelátusi rangban vannak, a szerzetesek pedig apátok és prépostok és nagyon ritka eset, hogy egyszerű szerzetest is kinevezzenek ebbe a testületbe. Az a körülmény, hogy ez a kinevezés dr. Monay Ferencet érte, általános örömet keltett Arad katolikus társadalmában.

runknak és nagybátyáknak — Demian-család (Koloszvár), A jóbarátnak — dr. Barabás Béla és neje, Öszinte részvétellel — Petrutiu Áron és családja, Mély tisztelettel jellel — dr. Kabdebó György, Jóságért — Filip Károly és neje, A bábaképző intézet és szülészeti klinika, A szülészeti klinika és bábaképző orvosi kara, Tiszteletbeli elnökünknek — az aradi liberális-párt, Kitünő kollegáinknak — Aradi Orvosszövetség, Aradi Háztulajdonosok Egyesülete, Aradi Nyugdíjas Egyesület, Tiszteletünk jellel — dr. Petran-család, Iovanca dr. Német, Özv. Eckert Gyuláné és családja, Kegyeletem jellel — Orbán Aba, Szeretett házigazdánk — a házbeli kereskedők.

Délelőtt 11 órakor kezdődött el az egyházi szertartás, amelyet Valtian Traian esperes és Turic Caius és Codreanu lelkészek végeztek. A szertartás végeztével az orvosi kar nevében dr. Moldovan János, a megyei közkórház igazgató-főorvosa bucsuztatta az elhunytat.

„Szívem azok mellett van, akik gondokkal küzdenek”

Károly király beszéde az újévi üdvözlések alkalmával — Az uralkodó segíteni akar a gondokkal küzdő nép helyzetén — A német követ elkésett az üdvözlésnél

Bucurestiből jelentik: II. Károly király tegnap résztvevett a patriarchatus székesegyházában tartott ünnepi misén és azután fogadta Miron Cristea patriarcha újévi üdvözlését. A patriarcha után Popovici Mihály helyettes miniszterelnök beszélt, aki kifejtette, hogy az elmúlt esztendő lehetségessé tette a konszolidáció kiépítését, mert június 8-án új király lett az országnak és új erővel kezdtek hozzá a munkához.

Az üdvözlő beszédekre a király válaszolt. Az uralkodó ismertette azokat a nehézségeket, amelyek a háborúból kilépett nemzet elé tornyosultak. A nép hazafias kötelességtudása tette lehetővé az eddigi és a további munkát.

— Meggyőződésem, — mondotta az uralkodó — hogy az ország további boldogulása érdekében életbe kell léptetni a megfelelő reformokat, így a szociális reformokat is. Szívem azok mellett van, akik a mai nehéz helyzetben gondokkal küzdenek és minden akaratom az, hogy helyzetükön könnyíteni tudjak.

Táborokra oszlott Európa népe

Egy angol lap leleplezése a diplomáciai mesterkedések kulisszatitkairól

Londonból jelentik: A Saturday Review hosszas cikkben foglalkozik az európai helyzettel és kimutatja, hogy a franciák fegyveres szövetségest keresnek, ezért létesítették mesterségesen a német, lengyel, olasz, szerb és a kisantant közötti ellentétet. Az olaszok Franciaországot sejtik ellenségeik mögött. Oroszország úgy Lengyelországnak, mint Romániának ellensége, tehát érdekei a

taf, vázolta pályafutását és méltatta a közegészségügy terén szerzett érdemeit. Utána a liberális-párt nevében Cristea Miklós volt tanfelügyelő mondott emlékbeszédet, amelyben az elhunyt feddhetetlen, tiszta politikai működését ismertette. Ezután megindult a temetési menet, amelyben az aradi társadalom számos előkelősége vett részt és amelyben felvonultak a kisebbségi orvosok is, annak dokumentálására, hogy az elhunyt minden tétellel a nemzetiségek közötti megértést és közeledést szolgálta.

A temetőben még Titic Caius lelkész mondott néhány közvetlen bucsuztató szót, majd leeresztették a koporsót a frissen ásott sírgödörbe. A sírásók szorgalmasan dolgoztak és néhány perc múlva csak egy puposodó, korszorukkal borított kis sírhalom jelezte, hogy alatta nyugszik és alussza örök álmát a sok ember által megsiratott dr. Demian Aurel.

A székesegyházi mise után a Calea Victoriei királyi palotában az uralkodó fogadta a diplomáciai kart, amelynek nevében Dolci nuncius fejezte ki az újévi jókívánságokat. A király kérte a diplomatakat, hogy tolmácsolják jókívánságait államuk fejének és kormányának. Feltűnést keltett, hogy von Mutius német követ nem jelent meg a diplomatakkal a fogadtatáson. Mikor a király a palotából távozni készült, akkor robogott a palota elé a német követ autója, amelyből von Mutius szállt ki. Kiderült, hogy a főudvarmesteri hivatal tévesen egy órával későbbi időpontra hívta meg a német követet, meghívójára 12 óra 45 perc helyett 1 óra 45 percet vezetett.

Bucurestiből jelentik: Mihály vajda a tegnapi újévi istentiszteleten és a recepción nem jelent meg. Ennek kapcsán rémhírek terjedtek el a fővárosban, hogy a trónörökös súlyos beteg. Udvari körökből ma ezt a hírt megcáfolták és közlik, hogy Mihály vajdának könnyű leolyásának ígérkező hírése van.

Kihallgatták Szendrey Mihályt a Bodán Margit-est ügyében

Koholmány a bucaresti-i liberális lap vádjára — Lutai dr. polgármester eszközölte a kihallgatást

Egyik bucaresti-i liberális lap — mint ismeretes — a napokban fantasztikus beállítású cikket írt Bodán Margit budapesti énekesnő, Cselényi József és Magyar Imre aradi vendégfellépéséről. A lap felháborodással emlékszik meg a vendégművészek fellépéséről, amelyet vakmerő irredenta tüntetésnek állít be és többek között azt írja, hogy Bodán Margit magyar koronával a fején lépett a színpadra és a közönség tüntető tapsal fogadta. A cikk nyomán az aradi hadosztály parancsnokság

franciaellenes táborba viszik. Magyarország és Bulgária a háború fővesztései az olasz politika körében mozognak és a görög-török szerződés Mussolini diplomáciájának fényes diadala. Nem lehet remélni, hogy Bulgária Jugoszláviával örök békében fog élni, de ha összezsapnának, úgy a pártfogó hatalmak sem maradnának békében. A cikk hangsúlyozza, hogy a veszélyt el kell valahogy hátrítani Európáról.

útitartot intézett a városhoz, amelyben felkéri Lutai polgármestert, hogy indítson vizsgálatot az ügyben. A polgármester ma magához kérte Szendrey igazgatót, aki elmondotta a polgármesternek, hogy a kérdéses lap cikke valótlanosságot állított be, mert Bodán Margit magyar ruhában, partával a fején, jelent meg a színpadon, amit a jelen volt román közönségből senki sem kifogásolt. A polgármester a színgazgató jelentéséről jegyzőkönyvet vett fel.

Arad tizenegyedik helyen áll a városok sorában népesség szempontjából

Bucuresti-i lap érdekes cikke a népszámlálásról — Nyolc városnak van százezernél több lakosa

Bucurestiből jelentik: A Lupta foglalkozik a népszámlálással és azt igen fontosnak mondja, mert 1915. óta Romániában nem volt komoly népszámlálás. Az utóbbi hat évtizedben a romániai népszámlálások eredménye a következő volt: 1875-ben az összlakosság száma 4.392.000 volt, 1885-ben 4.950.000 volt 1895-ben 5.635.000 volt, 1905-ben 6.480.000 volt, 1915-ben 7.495.000 volt. Nagyromániában 1925-ben volt népszámlálás, amikor 18.200.000 lakost mutatott ki.

A népszámlálás adatai még nem ismeretesek és így megjelölésekre lehetünk elkészülve.

A Lupta szerint könnyen meg lehet, hogy egymillióval kevesebben, vagy egymillióval többen vagyunk, mint ahogy gondoljuk. A valószínű számítások szerint Romániának nyolc városa van, amelyben százezernél több lélek él; még pedig: *Bucuresti* 800.000, *Iasi* 185.000, *Chisenev* 180.000, *Galati* 150.000, *Cernauti* 120.000, *Timisoara* 115.000, *Braila* 104.000, *Ploesti* 102.000. Érdekes, hogy ebben a városban ötven évvel ezelőtt csak tízezer lakos volt. Ezután a következő városok vezetnek a lakosság számarányában: *Cluj* 95.000, *Oradea* 90.000, *Arad* 85.000, *Craiova* 75.000, *Constanta* 65.000, *Szatmár* 60.000, *Brassó* 58.000, *Cetatea-Alba* 50.000.

Színház — Irodalom — Művészet

A töltőtoll

Fodor László színjátékának bemutatója Somlay Artur vendégfelléptével.

A nagyságos asszony délután öt és hat óra között töltőtollat vásárol. A töltőtollnak, ha nő vásárolja, tendzerint csak egy háttérre lehet: ajándék — férjnek vagy szeretőnek. Jelen esetben tisztességes születésnap meglepetésül egy derék, nagyhangú férjpéldánynak, aki, amint mondani szokás, tűzbe merné tenni kezét felesége hűségéért. Fodor László kezében a töltőtoll feyven azok ellen, akik kicsinyes szkeptizmussal mosolyogják le a feleség hűségé miatt állandóan aggódni köteles férjet, mert bizony egy töltőtoll megvásárlásából keletkezett fejlemények is elegendők ahhoz, hogy egy szépen izmosodó házasság csendes tövizeire is tarajos hullámokat korbácsoljon a gyanakvás.

Fodor László férjpéldánya csak előbb volt nagyhangú, utóbb leggyanakvóbb férjje lesz, mert a felesége egyszerű meglepetést-szerzési vágyból nem ad számot neki a töltőtoll vételéről, amiről ő azonban értesült. Hol hát a töltőtoll? — így a férj és az egyszerű magyarázat egy gyanakvó férjtől nincs is mesze: — a szeretőnél. De, mert szatira mindaz, amit Fodor László humoros jókedvvel felvázol, természetes, hogy szerető nincs, hűtlenség nincs, becsület van, meg oly egyszerű felelet a nagy kérdésre: a töltőtoll ott fekszik felfedezetlenül a férj íróasztalán, aki csak azért nem veszi észre azt a bonyodalmat okozó finom művi jószágot, mert férj, vagyis szórakozott.

Egyszerű emberi pszichére építi Fodor László azokat a komplikációkat, amelyeket ez a töltőtoll mindvégig a vigjáték egyenesében haladva kelt. Az a kellemes jóérzés hullámnzik szét a nézőtérén Fodor László derűjének határára, amely már üdített a Templom egerében is, hogy éppen a legjobb legutolsó emlékezzünk vissza. Nincs egyetlen erkölcsös ellenvétel az ügyesen meghuzódó sikamlós szóéleknél sem, amelyek egyenesen megkövetelik Fodor László részére a sikert.

„A töltőtoll” igen jól játszható, és úgy is játszik. Kiváló mintaképe volt az előadás annak, hogy csak egyetlen egy lendületetadó rendező, vagy színész kell egy együttes és az máris új perspektívák felé halad. Somlay Artur csak két nap próbáján keresztül hangolta össze az aradi színtársulat anszambléját és simító kezemunkájának, oktató szavának nem is maradt el a hatása: a vendég Somlay Artur ünnepi külsőséget adott a vigjáték bemutatójának. Megkapóan könnyedék és mégis művésziek azok az eszközök, amelyekkel a férj alakját az előadás élére helyezte. A vigjáték és színpad alapos ismerőjeként egyenletes biztonsággal alapozta meg egy-egy jelenetnek mértékadó humorral átfonott őszinteségét. Tempó, tempó, mert ez adja a vigjáték elhíhető erejét, a tulrajzolt karikatúrák szavahihetőségét, és Somlay, diktálta

a tempót, lendítette előre munkájával az együttest, amelyben ma feltűnést keltően mindenki szépen megállta a helyét.

Izsáky Margit a pesti művész irányításának kétségtelen hatása alatt kitűnően ki tudta hangszulózni a házasságtörés gyanujának csapdájába ártatlanul belesett asszony intelligenciáját, finomságát, kedvességét. Nagyszerűen érezte magát Jávör Alfréd egy, szintén a felszarvázás gyanujával viaskodó férfi szerepében, akit helyes humorérzékkel teljes bohózat öltözékben elvenített meg. Harmath Jolán harmonikus értelmezéssel akadt rá arra a hangra, amit a vigjáték igényel, de Székely Bálint, Rajnay J. Sándor, valamint Csengery Ica ugyancsak alkalmazkodó kidolgozásban adtak életet egy-egy kisebb, de hálás figurának.

A közönség természetesen kiváltkő Somlay Arturnak tulajdonította a premier sikerét, a melyet nem is mulasztott el kifejezésre juttatni és süri tapsokkal szölitotta elő a felvonások között. Kellemes színházi este volt a mai, a mely prózaujdonságúal bizony igen ritka.

Tarján.

AZ ARADI SZÍNHÁZI IRODA HIREI. Műsorváltozás: Vasárnap délután Egy lány, aki mer... helyett Töltőtoll, másodszor, Somlay Arturral, Mérsékelt helyárak. — Ma este: Templom egeré... Ma este fél 9 órai kezdettel Fodor László pompás vigjátéka, a Templom egeré szerepel a műsoron. A darabban Ulrich szerepét Somlay Artur játssza. — Vasárnap este: A Noszty-fiu esete Tóth Marival. Vasárnap este bucsuzik az aradi közönségtől Somlay Artur legpompásabb modern szerepében, A Noszty-fiu esete Tóth Marival című Mikszáth-regényből átdolgozott Harsányi Zoltán vigjátékban. A darabban annak egyik legkitűnőbb alakját, az öreg Nosztyt fogja Somlay megismételni.

Letartóztatták SOCOR merénylőjének

A vádtanács ma megerősítette Dumitrescu letartóztatását — Azért követte el a merényletet, mert az „Adeverul” cikkei következtében tartóztatták le

büntársait

Bucurestiből jelentik: A fogarasmegyei *Orcea* községben letartóztatták *Medea* Ioan diákokat, aki Socor főszerkesztő merénylőjének, *Constantin Dumitrescunak*, fényképeket adott át a politikai élet egyes ismert alakjairól, hogy azokat Bucurestiben felismerje. Letartóztatásakor *Medea* beismerte, hogy a fényképeket ő adta Dumitrescunak, de tagadta, hogy azok a merényletet céljára szolgálták volna. *Azt mondta, hogy Dumitrescu gyűjtötte Románia politikusaik és publicistáinak fényképét és ezért adott ő is néhány képet.*

Papadopol vizsgálóbíró ma ismét kihallgatta a lasiból Bucurestibe szállított *Letter* ügyvédet, aki *Cuza* feleségének fia. *Cuza* anak pedig mostohátia. Ugyancsak Bucurestibe szállították a iasi-i vasgárda vezérét, *Stanescut* is. Mindketten tagadták, hogy tudtak a merényletről.

A iasi-i liceum igazgatósága nyilatkozatot tett közzé, amelyben kijelenti, hogy az intézet mentalitása nem azonos Dumitrescu felfogásával. Az intézet tanári karának eddig nem volt alkalma Dumitrescut közelebről megis-

Veszedelemes tolvajnt fogtak el Aradon

Nagykárolyban és Temesváron követett el lopásokat és Aradon akarta értékesíteni az árut

Veszedelemes tolvajnt sikerült ma elfognia az aradi rendőrség egyik detektívjének, *Bugariu Tórnak*, *Mezabovsky Etelka*, 17 éves szamosmegyei leány személyében. *Mezabovsky Etelka* karácsony előtt két nappal elszögdött cselédnek *Fried Armin* nagykárolyi gyárhoz. A tolvajnt még akkor éjjel összecsomagolt két drapériát, három selyemruhát, egy grenadinruhát, egy selyemkosztümöt, egy selyemesernyőt és egyéb holmikat, 20.000 lej értékben. Ezzel az értékekkel Aradra jött, itt butorozott szobát vett ki, eladott egy pár értékesebb dolgot, majd pedig Temesvárra utazott, ahol *Pop Herbert* temesvári fényképésznél a házmaster utján kivett egy butorozott szobát, melyet azonban nem fizetett ki és mindössze csak 200 lej előleget adott rá. Ez két nappal elseje előtt történt, a hónap végét, úgy látszik, nem akarta kivárni és első este már összecsomagolta az ágyneműt, több értéktárgyat *Pop Herbert* egyik nagy fényképezőgépét és azzal reggel gyalog elindult Arad felé. *Mercifalván* betért az állomásfőnökhöz és 63 lejt kért kölcsön a csomagja ellenében.

Bugariu Tódor, a bűnügyi osztály egyik detektívje, értesült arról, hogy egy gyanus kinézésű nő valakinek ötszáz lejért kínált ezer lej értékű drapériákat. Ma reggel hat órakor elment *Mezabovsky Etelka Weitzer János* ucca 10. sz. alatti lakására, felkeltette a tolvajnt, majd átkutatta a lakást és ott megtalálta a különböző értéktárgyakat. A tolvajnt ma délután töredelmesen bevallott mindent. *Mezabovsky Etelka* holnap délelőtt átadják a csendőrségnek, amely *Mercifalvára*, Temesvárra és oman Nagykárolyra fogja toloncolni.

Angliában és Németországban bányásztrájk tört ki

Folyik az egyezkedés

Londónból jelentik: Dél-Walesben ma reggel megkezdődött az általános bányásztrájk. 160.000 bányász közül 140.000 sztrájkba lépett. Félő, hogy a sztrájk átkerjed a többi bányavidékekre is. Szombaton békéltető bizottság fog tárgyalni a sztrájk ügyében.

Essenből jelentik: A Ruhr-vidék 22 bányatelepén bányásztrájk tört ki. Az egyezkedő tárgyalások megindultak.

merni, mert a diák a mult évben Galatiban járt iskolába, ahonnan kitanácsolás útján távozott és az év elején beiratkozott a iasi-i liceumba. A iasi-i liceum most határozatot fog hozni, amelyben Dumitrescut kizárja az intézetből.

A vádtanács ma tárgyalta a merénylő diák fogvatartásának az ügyét. Dumitrescu azt mondta, hogy azért követte el a merényletet, mert az *Adeverul* és *Dimineata* cikkei következtében tartóztatták őt le a borsai bünper tárgyalásánál. *Socort* egyébként *kommunistának tartja és ezért tett hazaias érzésből követte el*. Elmondotta, hogy Bucurestiben vásárolta a revolvert egy német embertől. Utiköltséget barátaitól kapott kölcsön. A vádtanács einöke végül megkérdezte:

— Mit vétett önnek Socor?

— Nekem, semmit — válaszolt a vádlott.

A vádtanács Dumitrescu letartóztatását megerősítette.

„A helyes politika: az építés és nem a leépítés politikája”

Ujévi üdvözlések a Magyar Pártnál, az Iparos Szövetségnél és a Kereskedők Testületénél. Barabás Béla érdekes beszéde. Programot adott Domán Sándor. — A városnál elmaradt az újévi üdvözlés.

A hagyományokhoz híven, az aradi Magyar Párt vezetőit népes küldöttség kereste fel tegnap, hogy üdvözzölje őket, az újév alkalmából. A Magyar Párt helyiségében találkoztak a küldöttség tagjai, akik elsőnek Széll Lajos dr.-t, az aradi Magyar Párt alelnökét keresték fel. A párt nevében Lantos Miksa mondott emelkedett szellemű beszédet, melyre az alelnök meleg hangon válaszolt. Széll dr. azonban nem mehetett tovább a küldöttséggel, mivel éppen akkor érkezett meg a regatta ezüztüneti küldöttsége, amely, dr. Széll Lajosban elnökét üdvözzölte.

Kölcsönös megértés

A küldöttség innen dr. Parecz Béla országgyűlési képviselő lakására ment, akit szintén Lantos Miksa üdvözölt. Innen Parecz dr.-ral együtt dr. Barabás Bélához, a Magyar Párt elnökéhez mentek. Az ősz elnököt Parecz Béla dr. üdvözzölte. Beszédében visszatért a Magyar Párt múlt évi munkásságára. Ismertette a községi választások során elért szép eredményeket. Beszámolt azután arról, hogy az aradi magyar színészet számára is sikerült megnyerni a város magyarságát. A Magyar Párt új helyiségének megnyitásával intenzívebb lett a magyarság társadalmi élete is. A múlt évnek a sok balsiker mellett volt egy pár fényes eredménye, de talán legnagyobb jelentősége annak a hatalmas ünnepségnek volt, amelyet az ősz vezér, dr. Barabás Béla 75-ik születésnapja alkalmából rendezett a párt. Ez az ünnepség összehozta nemcsak Arad magyar társadalmát, hanem egész Erdély magyarságát is, amely méltó módon adott kifejezést az ünnepelt iránt érzett tiszteletének és szeretetének.

Parecz Béla dr. üdvözlő beszédére meglátott hangon válaszolt dr. Barabás Béla.

— Nem csodálkozom azon, — mondotta — ha a párt olyan előnyöket és sikereket vívott ki, amikor olyan kiváló vezérekkel rendelkezik, amilyen Parecz Béla dr. is.

A sikerről ő is megelégedéssel emlékezik meg, majd pedig így folytatja:

— Szeretném és kívánom, hogy a megkezdett munkát az egymás iránti megbecsülésben és kölcsönös egyetértésben folytassuk tovább.

A küldöttség tagjai között Parecz Béla dr.-on kívül megjelent még: dr. Nagy Sándor, Lantos Miksa, Juhász Gábor, Zöldy Ernő, Boros Károly titkár, Wendt Manó és még többen.

Az elmúlt esztendőben az újév beköszöntését hivatalos formák között ünnepelték meg a városnál, amennyiben a városi közigazgatás tisztviselőikara mindenkor testületileg fejezte ki újévi jókívánságát a polgármesternek, mint a város legelső emberének. Ez a tisztelgő látogatás az idén elmaradt. A kilátástalan, szomorú újesztendő készítette Aradváros polgármesterét arra az elhatározásra, hogy erről a külsőségről lemondjon. Az újévi üdvözléseket az év utolsó napján megtartott állandó bizottság tartották meg, ahol a bizottság tagjai zárt körben boldog újévet kívántak egymásnak.

A tradíciókhoz híven tegnap délelőtt is összejöttek az aradi iparos-szövetségek tagjai az Iparos Otthon nagytermébe, hogy üdvözzöljék azokat, akik az elmúlt esztendőben annyi buzgalommal és odaadással vezették az iparoság ügyeit. Az üdvözlések délelőtt 11 órakor kezdődtek. Népes hallgatóság előtt elsőnek Reinhart Gyula, az aradi Iparos Otthon elnöke szólalt fel és magásszárnyalású beszédében szeretetre és összetartásra szólította fel az iparos-szövetségeket. Utána Gabos Jenő dr. az összes aradi iparos-szövetségek nevében mondott rendkívül

tartalmas üdvözlő beszédet, majd pedig Moskovitz Izidor és Glück József szólalt fel.

Adler Andor beszéde

Ezután Adler Andor kiemelkedő érdekes beszédében a leépítés kérdéseivel foglalkozott. Kifejtette, hogy mennyire helytelen és veszélyes a leépítés politikája. Sajnálattal jelentette ki, hogy nemcsak a magántöke, de az állam is elkezdte a leépítéseket, amit csak helytelennek tarthatunk és ami jóra nem vezethet.

— Ma az építő munka fokozása az egyetlen mód, — mondotta Adler Andor — hogy megszüntessük a gazdasági életünk súlyos krízisét, mely a jelenlegi helyzet mellett egyre fokozódik. A helyes politika tehát nem a leépítés, hanem az építés politikája lenne. A termelést minden vonalon forszírozni kellene, mert csak így oldhatjuk meg a bajokat.

Adler Andornak — a tiszteletből festőipárosnak — a beszédét Czeiler István köszönte meg az aradi iparoság nevében. Reinhart Gyula elnök bejelentette ezután, hogy Zima Tibor, az aradi Iparos Testületek Szövetségének elnöke akadályozva van személyes megjelenésében. Méltatta Zima érdemeit, aki évtizedeken keresztül adott tanubizonyosságot arról, hogy mennyire együtt érez az iparosokkal.

Zombory Gyula beszédében kifejtette, hogy az egyesület krízis előtt áll és hogy módosítani kellene az alapszabályokat. Utána még Pálné Lajos szólalt fel.

A kereskedők újéve

Arad Kereskedőtársadalmának meleg ünneplésben részesítette az újév alkalmából Domán Sándor nagykereskedőt, az aradi Kereskedelmi Testület elnökét. A küldöttség nevében Kerpel Izsó mondott lelkes hangon újévi köszöntőt. Az üdvözlésre Domán Sándor válaszolt, viszonzotta a jókívánságokat és összetartásra szólította fel a kereskedőket. Ismertette a testület múlt évi működését és vázolta a jövő programját. A jövő évben kapják meg a kereskedők új egyesületi helyiségeiket, amelyhez állandó titkári irodát is kívánnak szervezni, ahol a kereskedők ügyes-bajos dolgait fogják elintézni. Az üdvözlések után a társaság tagjai még hosszabb ideig együtt maradtak Domán Sándor lakásán. A küldöttség tagjai között voltak: Faragó Rezső vezérigazgató, Keppich Zsigmond, Hegyi Albert, Kerpel Izsó, Erdős Pál, Schwarcz Samu, Leichter Lipót, Hegyi Andor, Szabó Miklós, Holczer József, Glésinger Győző és még többen.

Rövid jelentés az elmúlt év szenvedéseiről

Kétszázkilencvenhat millió egyenesadóból kétszázhatvanhat milliót sikerült behajtani Aradon — Amikor szigorúak a végrehajtók — Az elmúlt év jobb viszonyai között kevesebb adót fizettek Aradon, mint az 1930-as szomorú esztendőben

Néhány nappal ezelőtt kezdte el az aradi pénzügyigazgatóság könyvelési osztálya az évről évre kimutatások összeállítását. Az eddigi adatokból megállapítható, hogy az elmúlt évre előírt 296 millió egyenesadóból 266 milliót sikerült behajtani, mely összeg százalékszerűen 89,8 százaléknak felel meg. Jellemző az adóbehajtás szigorújára, hogy az 1929-es pénzügyi év jóval alacsonyabb előirányzata mellett, a behajtott adó százaléka jóval kisebb volt, dacára annak, hogy az adófizetők teljesítőképesége össze sem hasonlítható a mai helyzettel.

A múlt évre előirányzott negyvenhatmillió adóhátralékból 12 és fél milliót sikerült behajtani, ami az előirányzott összeg 27 százaléka. Amint az egyes kerületek kimutatásából meg-

Politikai bosszu — riasztó pisztollyal

Érdekes falusi pereskedés az aradi törvényszék előtt

A falvakban a helyi politika sokkal nagyobb fontosságot játszik, mint bármely városban. Ott élet-halál harc folyik, ki legyen a bíró, vagy községi pénztárnok és egy-egy választás előtt, vagy után az egész falu lakossága ellenségeskedésben áll egymással. A városban hamar megtörténik a kibékülés, de kiűn, a tanyák között, vagy a kis falvakban nem tudnak annyira szinlelni az emberek és az ellenségeskedés elfajul, egészen addig, míg legtöbbször nagy verekedés, esetleg késeles származik belőle és az egész társaság a bíróság elé kerül. Az aradi törvényszék aktáinak jórésze ilyen ügyekből kerül ki és ilyenkor azután a főtárgyaláson az egész község vonul fel tanuskodni.

Az aradi törvényszék első számú vizsgálóbírói hivatala előtt ma egy ilyen ügy bontakozott ki. Urs Ilie kurtakéri lakost feljelentették, hogy egy társaságra, amelynek tagjai nem állottak vele jóviszonyban, revolverrel rálőtt. A feljelentést egy Ardelean Ambrozie nevű gazda tette, akit viszont azzal vádolnak, hogy bottal elverte Mot György gazdálkodót, aki Urs rokona. Amikor a feljelentésből kifolyólag kikutatták Urs Ilie, egy riasztópisztolyt találtak nála s a gazda kijelentette, hogy ezzel a játékszerrel lőtt ellenségeire. A feljelentő viszont azt állítja, hogy komoly revolver volt a fegyver, amelyet utólag cserélt ki a feljelentett gazda riasztópisztollyal.

Urs Ilie ma behozták Ludosan vizsgálóbíróhoz, aki megejtette kihallgatását. A gazda őt tanut jelölt meg annak igazolására, hogy a riasztópisztollyal lőtt ellenfeleire. A kihallgatás folyamán tanuként jelentkezett a község volt bírója, aki kijelentette, hogy Urs Ilie ellen üldözés folyik, mert egy ügyben eskü alatt őszinte vallomást tett. A volt bíró azt állítja, hogy pár hónappal ezelőtt, miután Károly király hazatért, ellenségei feljelentést tettek ellene azon a címen, hogy szidalmazta a királyt. Akkor Urs Ilie volt, aki eskü alatt tett vallomással megdöntötte a vádat. Most azzal álltak rajta bosszút, hogy ellene is valóban feljelentést tettek. Ludosan vizsgálóbíró ma nem hallgatta ki hivatalosan az önként jelentkezett mentőtanut, miután az a vizsgálat folyamán történik meg. Egyelőre vizsgálati fogságba helyezte Urs Ilie, a bűnjelek közé, helyezte a riasztópisztolyt és rendeletet adott ki, hogy a gazdálkodót kísérjék be a fogházba. A napokban megkezdődik az érdekes falusi ügyben a vizsgálat és megállapítják, milyen pisztolyt használt Urs Ilie ellenségeivel szemben.

Az aradi mozik mai műsora

5, 7 és 9 órakor.

CENTRAL: A KIRÁLYNŐ FÉRJE. A legragyogóbb beszélő, éneklő és zenélő film-világláger. Rendezte: Lubitsch Ernő. Főszereplői: Maurice Chevalier és Jeanette MacDonald.

SELECT: Utollára, VIGYÁZAT! AUTÓTOLVAJOK Főszerepben: Harry Piel.

ELITE: PÁRISI ÉJSZAKÁK. Életkép. Főszerepben: Clive Brook, Lilyan Tashman, H. B. Warner és Lois Wilson.

GRADISTE: 7 és 9 órakor. ISTEN OSTOR! Kalanddráma. Főszereplők: Hans Stüwe, Lissi Arna, Albert Steinrück.

H I R E K

ARADI CSIZIÓ
az Ur 1931-es esztendejében

A kereskedő, ha véletlenül vevő fényed be üzletébe, aki készpénzzel fizet, így fogadja: Az ajtóban fehértűs leányok, a háttérben, a nemsokára esedőkes csódtömeget görög tűz világítja meg. A főnök virágcsokorral a kezében közeledik a vevő felé. Többszöri kézesök közeledik. Az ötletesebbek négykézláb állva, varázsfigéket mormolnak, a legutóbbi fizetési meghagyások számaiból kombinálva. A még le nem épített személyzet hálaadó zsolozsmákat zeng.

A nő s ü l e n d ő i f j u t igen előnyös helyzetbe hozhatja a lányosházaknál a mai gazdasági helyzetnek megfelelő megjelenés: A kissé vadgalambszíniú inghez pompásan illik a három évvel ezelőtt átfordított kabát és a rojtosszélű nadrág. Zseb, mint teljesen felesleges, mellőzendő. A látvány magyszerűségét látásosan emeli a fedretaposott sarku cipő.

A vendéglősök és korcsmárosok részére új és nemes feladatokat ró az új esztendő. A különféle szesz törvény- és tilalmi rendelkezések miatt, ők lesznek a jövőben az anti-alkoholista mezei legteljesebb apostolai, akik nemes felháborodással utasítják ki állandóan üresen kongó helyiségeikből — ha ugyan házbér-nem-fizetés miatt addig ki nem teszik őket — azt a szerencsétlent, aki egy pohár snapszot akar meginni, természetesen — hitelben. Ehelyett érdekes és magasröptű előadást tartanak a zárótörvényről és az italmérséki rendelkezésekről.

A cipészek tanulmányokat végeznek a korszakalkotó felfedezések sorába fog tartozni, amikor a legtalálékonyabb elme valami ihlettel megszállja, kitalálja, hogyan kell megtalálni ötödösör is a B-listára került tisztviselő cipőjét.

A hitkos drámaírók és költők követhetik a siker érdekében egy volt aradi honviván esetét, aki legutóbb egy autószerencsétlenség után nemhogy elveszítette hangját, hanem az azóta sokkal szebb lett. Ezek számára — miután ugyanis mindig építenek, habár csak légvárat — ajánlatos például épülő házak közelében sétálni. Igen nagy sikert jelenthetnek részükre a lehulló téglák és gerendák. Ez kibővíthető meszesgödörbe való eséssel. A belezuhanás, lehetöleg könyöksérüléssel, alanyi köntöknél ügyesen alkalmazott koponya-alapi repedéssel történhet. Ez már biztos siker.

A nyugdíjas könnyed mozdulattal felhág az utolsó, eddig el nem árverezett székre, amit néhány pillanat múlva kedélyesen kirug maga alól. A többi másnap a rendőri krónika mondja el. (Ge—.)

— **Aradi meteorológiai jelentés.** Január 2-re: Hőmérséklet: + 1. + 10 C. Légnyomás: 756—754 mm. Nedvesség: 69—95%. Prognózis: Január 3-ra: Kisebbs hősülédés mellett, továbbra is borult és esős idő, északnyugati szejjel (esetleg kisebb borulási változással).

— **Petala tábornok, hadsereglényelvé lemondott.** Bucarestből jelentik: Petala tábornok ma lemondott hadsereglényelvé tiszteréről és nyugdíjaztatását, valamint jogszerintj szenátori minőségének elismerését kérte.

— **Henderson lesz a Népszövetség januári ülészakának elnöke.** Berlinből jelentik: Henderson angol külügyminiszter a német kormány kérésére elvállalta a Népszövetség januári ülészakának elnökségét. A legközelebbi ülészakán Curtius fog elnökölni.

— **Forradalom Panamában.** New-Yorkból jelentik: A középamerikai Panama fővárosában ma délelőtt forradalom tört ki. A fölkelőknek sikerült a kormányt megdöntenie és Arias elnökletével megalakították az új kormányt. A fővárosban véres uccai harcok játszódtak le, amelyeknek során 15 ember meghalt, 100 pedig megsebesült. Az elcsatottak közt van Chiari ismert politikus, aki éveket ezelőtt hatalmas panamákkal tette ismertté a nevét.

Eltávolítanak állásából egy aradmegyei községi bírót,

aki népszerű akart lenni és megakadályozta az adó behajtását — Botrány a draufi község házában — A megye vezetőségének álláspontja

Aradmegye vezetősége elé az elmúlt napokban furesa ügy került. Arról van szó, hogy egy aradmegyei község bíráját a pénzügyi közzegok feljelentették, azon a címen, hogy megakadályozta az adók behajtását. A feljelentés, amelyet két világosi adóvégrehajtó adott be, azt is közli, hogy a draufi község házában az adóbehajtás kérdésében hangos botrány játszódott le, amelyet a feljelentett Stepan Temie községi bíró idézett elő.

Az érdekes ügyet Pop-Zasló Simon világosi főszolgabírónak adták át, kivizsgálás végett. A főbíró lefolytatta a kihallgatásokat, amelyekből igen érdekes konkluziókat vont le. Megállapította ugyanis, hogy a községi bíró tényleg megakadályozta az adók behajtását, hogy ezáltal népszerűvé tegye magát a lakosság előtt. A bíró a kihallgatás folyamán viszont elmondta, hogy a két feljelentő végrehajtó egész

— **Megtartják az időszaki választásokat.** Bucarestből jelentik: A kormány hivatalosan megcáfolja azt a híresztelést, hogy az időszaki választások megtartását elhalasztották. Ezt a hírt a néppárt kolportálja, amely — ugylátszik — nincs kellőképp felkészülve a választásokra — mondja a cáfolat.

— **Aradváros ma függesztette ki a választók új névjegyzékét.** A polgári jogok gyakorlásából igen sokan kimaradtak — mint jeleztük — azért, mert a városnál a lista való főlvetellez büntetlenségi bizonyítványt is követeltek. A város által elkészített választói névjegyzék egész január hónapban a közzség rendelkezésére áll, így mindenkinek módjában van meggyőződni arról, hogy érvényesítették-e jogaikat. A listából kiszorultakról a törvény úgy gondoskodik, hogy azok az elsőfoku határozatot megfélebbezhetik a járásbíróshoz, ami annál kívánatosabb, mert igen sok új választót a büntetlenségi bizonyítvány megszerzése hátráltatott jogainak érvényesítésében. Egy legutóbbi miniszteri rendelet folytán ennek a bizonyítványnak a beszerzése már nem szükséges és a Magyar Párt bárkinek szívesen áll rendelkezésére, vagyis díjmentesen készíti el a feljolyamodáshoz szükséges kérvényeket.

— **Tizenhárom éven keresztül élt — golyóval a szívében.** Londonból jelentik: Szilveszter északiján az uccán összeesett és meghalt egy Weale Olivér nevű 50 éves kereskedő. A boncolásnál megdöbbenéssel konstataáltak, hogy szívében egy német golyót hordott az izmok között. Megállapították, hogy 1917-ben löttek Weale szívébe a golyót, eszerint 13 éven keresztül élt a golyóval szívében, mely bármely pillanatban megölhette őt.

— **Szabaddábrak helyezés egy rablási ügyben.** Egy aradmegyei rablási ügyből kifolyólag a csendőrség Gurba közzségben letartóztatott egy rablóbandát, s ennek tagjai között Bisorca Avramné és Dragan Ambrosie is őrizetbe kerültek. A vizsgálóbíró ezt a két gyanúsítottat szabaddábra helyezte, az ügyészség ellenben felebbezést jelentett be a vizsgálóbírói döntés ellen. A törvénytörés szüneti tanácsa ma jóváhagyta a vizsgálóbírói határozatot és elutasította az ügyészség felfolyamodását.

— **Eltusztult Baltimore legnagyobb palotája.** Baltimoreból jelentik: Az új napján óriási tűz pusztította el a Baltimore Post hatalmas palotáját. A tűznek egy halálos áldozata van, öt ember pedig eltűnt. A kár meghaladja az 1 millió dollárt.

— **GYUFA, AMELYET, HATSZÁZSZOR LEHET MEGGYUJTANI — A TECHNIKA LEGUJABB VIVMÁNYA.** Frankfurtból jelentik: Dr. Ringer kémikus újajta gyufát talált fel, amellyel egyetlen gyufaszálal hatszázszor lehet meggyujtani. Az új gyufa egy bizonyos anyagból készült, amely hasonlít a foszforos gyufa anyagához. A gyufa nagysága olyan, mint a közönséges gyufaszálal. Dr. Ringer egy amerikai csoporttal tárgyal találmányának értékesítéséről. Ez a találmány egy csapásra agyonüti Ivar Kreuger érdekltségét. Vajjon, hogy fog a találmány tetszeni Kreuger Ivar uruk, aki most vonult be Romániába?

délután a korcsmában ivott a közzség pénztárnok társaságában. Később a végrehajtók ittás állapotban mentek fel a közzség házára, ahol botrányt rögtönöztek. A vizsgálat megállapította, hogy Stepan Temie állításai részben megfelelnek a valóságnak, azonban a bírónak a botrányról a csendőrségen kellett volna jelentést tenni.

Ma befejeződött a vizsgálat és Pop-Zasló Simon főszolgabíró betérjesztette jelentését a megye vezetőségének. Most áteszik az ügyet Drauf közzség tanácsához, amelytől kéri, hogy a közzség tanácsa törvény értelmében távolítsa el állásából Stepan Temie közzség bíró, aki vétett az állam érdekei ellen, amikor megakadályozta az adók behajtását. Előreláthatólag a megye vezetőség követelésének a tanács eleget is tesz és a bírónak távoznia kell állásából. Csak az ért, mert — nagyon népszerű akart lenni

Elrabolták az amerikai sörkirály unokáját

A rablást egy néger követte el Szilveszter északiján.

San Louisból jelentik: Szilveszter északiján szenzációs gyermekrablás történt. Bush Orthwein Adelcus 13 éves fiát, aki a német származású amerikai sörkirály: Bush Adelcus unokája, egy néger vakmerő módon elrabolta. A fiú autóval szilveszteri mulatságra ment, utközben hirtelen egy revolveres néger ugrott föl a kocsii hátsójára és arra kényszerítette a sofőrt, hogy más irányba hajtsjon. Az autót később magárahagyva találták meg az uccán. A rabló valószínűleg magas váltságdíj reményében követte el a gyermekrablást, azonban eddig még nem jelentkezett.

— **Öngyilkos lett egy budapesti bankigazgató felesége.** Budapestről jelentik: Ma délben megrendítő öngyilkosság történt az Üllői-uton. A 4-es számú ház második emeletéről az uccára vetette magát Berger Mór, a Mercur bankház volt igazgatójának felesége. Koponya-alapi töréssel és súlyos belső sérülésekkel szállították kórházba. Öngyilkosságának oka arra vezethető vissza, hogy György nevű fia fél évvel ezelőtt öngyilkos lett és azóta az anya állandóan buskomor volt. Berger Mór né életbenmaradásához kevés a remény.

— **A szláv nép Isten kiválasztott népe — írja egy jugoszláv lap.** Belgrádból jelentik: A Narodna Obrana című jugoszláv lap a mostani szociális krízissel kapcsolatban kijelenti, hogy ezt a krízist csak azon népek győzhetik le, amelyek inkább küldetésben hisznek, mint a nyereség utáni hajszában. Ezen Istentől kiválasztott nép pedig csupán a szláv nemzet, amely a világ eddigi folyamataiban még nem mondotta ki szavát.

— **Autógázolás Aradon.** Könnyen végzetessé válható autószerencsétlenség történt ma Aradon, Reggel kilenc óra után a Radnai-uton haladt Abadiu Vazul szabadságon lévő katona. Az uttesten a háta mögött közeledett az Ar. 889 jelzésű autó, mely elütötte Abadiu Vazult és keresztülment annak lábán. A csakhamar kiszállított mentők a kórházba vitték Abadiu Vazult, ahol rögtön ápolás alá vették. Az autó vezetőjét előállították a rendőrségre.

— **Halálozás.** Özvegy Pollák Márkusné szűt Brecher Amália aradi uriaszony rövid szenvedés után tegnap este meghalt. Temetése ma délután 1 órakor ment végbe. Az elhunyt uriaszonyban dr. Schul Arminé Brecher Gizella édesanyját, dr. Schul Armin ny. törvénytörési bíró, aradi ügyvéd anyósát gyászolja.

— **Dán konzulátus Turdán.** Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara hivatalosan közli: Dánia Erdély részére új konzulátust állított fel Turda székhellyel. A dán konzulátus már meg is kezdte működését és a Dániát érintő kereskedelmi kapcsolatokat illetően készséggel rendelkezésére áll az érdekelteknek.

Stan Vidrighin nem veszi tudomásul

Ujabb bonyodalmak a vasuti vezérigazgató körül — Vidrighin ma is állásban levőnek tekinti magát — Összes jövedelme egymillió hatszáz ezer lej évenként —

Bucurestiből jelentik: Stan Vidrighin nem hajlandó a szerdán kézbesített felmondást elfogadni és a vasut igazgatótanácsához intézett ívelében kijelenti, hogy ma is a CFR. vezérigazgatójának tekinti magát. A CFR. igazgatótanácsát Pretorian elnök ma ismét összehívta, hogy az adott helyzetről tanácskozzanak. Meglepetésszerűen ezuttal csak hat igazgatósági tag jött el és így a tanács határozatképtelen volt. A Pretorianhoz intézett levelében Vidrighin kijelenti, hogy szerződése érvényben van és hiába hozzák fel annak érvénytelensége mellett azt, hogy nem iktatták be a közlekedésügyi miniszteriumban. A közlekedésügyi miniszterium jóváhagyta a szerződést beiktatás nélkül is és így az az alaki hiba dacára is érvényes. Pár héttel ezelőtt ez a kérdés már szóba került és akkor

a jogügyi bizottság kimondotta a szerződés érvényességét. Ennek nyomán a CFR. igazgatótanácsa is az érvényesség mellett döntött és most — Vidrighin szerint — önmagát dezavualná, ha más határozatot hozna.

A CFR. volt vezérigazgatója kifejté ezután, hogy december hónapban lemondott fizetése 25 százalékaról és így összjövedelme egymillió hatszáz ezer lej maradt. Emlékeztetett a CFR.-nek még egyetlen vezérigazgatója sem kapott. Levelét azzal fejezi be, hogy a felmondást nem fogadja el és élni fog törvényadta jogjaival.

A politikai körökben óriási érdeklődéssel nézik, hogy a Vidrighin-ügy miként fog elintéződni. Célják azt a hírt, hogy a volt vasuti vezérigazgató a Resita élére kerülne.

Magyar hölgyeinkhez!

Arad város és Aradmegye magyarsága az idén is megtartja a Magyar Bált

Két okból kell rendeznünk ezt a farsangi mulatságot. Az egyik az, mert pénzre van szükségünk, hogy a romániai egyetemek tehetséges, de szegénysorsu magyar hallgatói segíyezhetők legyenek. Másodszor azért, hogy mi, aradi és aradmegyei magyarok, vallás- és társadalmi különbség nélkül, találkozzunk egymásnak s egy este nek végső köztöti erősítsük összetartásunkat, érezzük egymással barátságunkat, szeretetünket.

Ennek a Magyar Bálnak megbeszélése véget, folyó évi január hó 5-én, hétfőn este öt órakor nagy értekezletet tartunk Magyar Otthonunk termében, strada Romanului (Zrinyi-ucca) 8. szám alatt. Kérjük elsősorban a magyar nőegyletek vezetőit, választmányait és tagjait, valamint az összes magyar hölgyeket, hogy ezen az értekezleten megjelenni szíveskedjenek. Arad, 1931. január hó 2-án.

Testvéri érzulettel:

Vásárhelyi Janka,

Dr. Barabás Béla,

az aradi és aradmegyei Magyar Párt elnöke.

— Dr. Lakatos badeni szanatóriuma Wien mellett egész télen teljesen üzembn. Összes diéták, külön szivostály: A legnagyobb komfort, klinikai kezelés mellett a megfelelő szórakozások.

— Sofförvizsga. Az aradi rendőrprektura közlekedésügyi osztálya ezuton teszi közhirre, hogy folyó hó 9-én, pénteken délután 4 órakor a Strada Marasesii (Kossuth-ucca) prefekturán sofförvizsgát tart.

— Az Aradi Nyugdíjas Egyesület hivatalos közleményei. Értesítjük mindazon nyugdíjasokat, kik utazási igazolványaikat december 27-ig behozták, hogy azokat 1931-re érvényesítve, folyó évi január hó 3-án délután, a nyugdíjkönyvvel együtt, az egyesületi irodában átvehetik. Akiké még nincs érvényesítve, azok hozzák be sürgösen. Egyben tudatjuk, hogy az érvényesített CFR utazási igazolványokkal folyó hó 15-ig utazhatnak, 75 százalékos kedvezményvel. Legkésőbb január 15-én jön meg az új rendelkezés. Az elnökség.

— Dr. Kugel nőorvos. Bul. Carol (Erzsébetkörút) 30. hazaérkezett.

— Katonai okmányok felülvizsgálása. A hadkiegészítő parancsnokság közli, hogy mindazok, akik december 18-ig nem jelentek meg a katonai okmányokat felülvizsgáló bizottság előtt, azok 1931. január 31-ig a várban mutatathatják fel utólag igazolványaikat.

— A Horsszem Jankó úrvi száma csupa érdekes és szenzációs tartalommal jelent meg. Főbb közleményei: Zilahy Lajos körül, Szirmai Imre: Hányszor és hogyan szerettem?, Ismerik, kérem az új városatyakát?, Szenzációs jóslat 1931-re, Bethlen István néve, stb. Ezenkívül rengeteg adama, éle és karikatúra, Molnár Jenő páratlanul népszerű lapja ára 15 lej.

— Jotire marsall állapota változatlan. Párisból jelentik: Jotire marsall állapotában a ma délebben kiadott orvosi jelentés szerint változás nem állott be.

— Pénz veret a Vatikán. Vatikánvárosból jelentik: Ma lépett életbe a Vatikánváros éremtörvénye, amelyben a pápa felhatalmazást ad szállítás arany, tiz- és öllírás ezüst, két- és egylírás, tiz- és ötcent simis részpenzek verésére. Minden ércpénz a vatikán feliratát viseli. A pénzek első oldalán a pápa látható karingben és füvegben. A kisebb pénzeken Krisztus, Szűzmaria és Szent Péter alakjai láthatók. Érdekes, hogy a pápa az érmék első oldalán, a szentek pedig az érem hátsó oldalára kerültek.

— Nagy katasztrórá az Északi tengeren. Oslofól jelentik: A dél-norvég partvidéken robbanás következtében elsüllyedt a Torebjell nevű norvég gőzös, 24 tagú legénysége minden valószínűség szerint a tengerbe veszett. A robbanás a kapitányt, kormányost és mindkettőnek feleségét darabokra tépte.

— Eljegyzés. Rubin Ilonka (Kisjenő), Klein Miklós (Oradea) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett)

— Elutasított szabaddárahelyezés iránti kérés. Danes István aradmegyei, kroknaí gazdálkodó, akit — mint ismeretes — letartóztattak, mert egy 1918-ban történt gyilkosság elkövetésével gyanúsították meg, közvetlenül a karácsonyi ünnepek előtt szabaddárahelyezés iránti kérvényt adott be az ügyészséghez. Vulpe Constantin dr. királyi főügyész ma döntött az ügyben és elutasította a kérelmet, azzal az indokolással, hogy a várható büntetés oly nagy, hogy jogosan lehet a szökéstől tartani.

— Rendőrségi ostrom egy gyilkos kézrekerítésére. Párisból jelentik: A Garches villanegyedben egy párisi gyémántkereskedő feleségét új napján unokaöccse három revolverlövessel meggyilkolta. A gyilkos elbarrikádozta magát tette nek elkövetése után és csak órákig tartó rendőrségi ostrom után sikerült kézrekeríteni. Tette nek okát nem akarja bevallani.

— A week-end tragikus befejezése. Csikágóból jelentik: Csikágó egyik külvárosában egy vasuti átjárónál a gyorvont elgázolt egy week-endautót. Az autóban két család ült, 10 ember közül kilenc meghalt, csupán a tizedik, egy három hónapos csecsemő menekült meg szerencsésen.

— Kirabolták a nizzai játékkaszinót. Nizzából jelentik: A nizzai kaszinóba újév első éjszakáján betörték. A páncélszekrényt megfúrták és egymillió frankot vittek el. A nyomozás eddig még nem járt eredménnyel.

— Érdekes betöréses lopás történet Szilveszter éjszaka Aradon. A Boros Béni-téren levő Kramer-féle vendéglő pincéjébe ismeretlen tettesek hatoltak be Szilveszter éjjel, akik az ott füstölés végett elhelyezett 100 kg.-os disznót ellopták. A betörők többen lehettek, mivel a 100 kg.-os sertést teljes egészében elvitték. Az eddigi vizsgálat megállapította, hogy a betörők a kerten át hatoltak be az udvarra és onnan jutottak a pincébe. A nyomozás folyik.

— Elverte a vagyonát — felakasztotta magát. Kerekes Mihály 52 éves pécskai munkás, a pécskai Gizella-féle malomban, ahol munkásként dolgozott, felakasztotta magát és mire tettét felfedezték, meghalt. Kerekes Mihály egész vagyonát elverte és most elkeseredésében menekült a halálba.

— Áramszünetelés. A villanytelep igazgatósága értesíti a nagybecsű fogyasztóközönséget, hogy nagyobb mérvű javítások miatt, f. évi január 4-én, vasárnap, az áramszolgáltatás szünetelni fog: Reggel 8 órától, délelőtt fél 12 óráig a Pernyáuban, Gáj, Sága, Gradiste, Strada Mocioni, Ghiba Birta, Cafea Aurel Vlaicu és az ezen uccák által határolt részekben.

— Wizo. Vasárnap délután fél 4 órakor Kaufmann Margit mesedéputánja az Iparos Otthonban.

— Érdekes és változatos tartalommal jelent meg a Der Deutsche Rundfunk újévi száma. A kiünő rádiólap vezetőhelyen közli a német adóállomások 1931 évi programját, tartalmas cikkekben számol be az elmúlt év rádióeseményeiről, rádiókritikát közöl, nemzetközi rádióműsört hoz és folytatja J. S. Fletcher érdekesítő bűnügyi regényét.

— Halálos szerencsétlenség Csermőn. Csermőről jelentik: Sulyos szerencsétlenség áldozata lett özvegy Barbura Alexa 76 éves csermői asszony. Az idős asszony a tűzhely körül foglalkozkodott, véletlenül megbotlott és a tűz helyre esett. A lakásban ekkor nem tartózkodott senki és mire észrevették a szerencsétlenséget, az öreg asszony már sulyos égési sebeket szenvedett. Pár óra múlva belehalt sebeibe.

LAMÉE FOSZFORA

a legújabb, legdivatosabb párisi estélyi ruhaanyag csak

395 lej

SZENTGYÖRGYINÉL

— Szerzői est. Az aradi Iparos Otthon január hó 4-én, vasárnap este 9 órakor az Iparos Kulturházban tartja aradi szerzők közreműködésével második szerzői estjét. Műsor. 1. Megnyitó beszéd. 2. Bogdány István: „A király esküje”. Petőfi Sándortól. Melodráma. Előadja: Schmidt Ferenc. Zenéjét szerzte: Bogdány István, Zongorán kíséri a szerző, hegedűn: Baranyi Bella, esellőn: Freimann Sándor és a rejtett kar: az aradi Gutenberg Dalkör. 3. Dr. Reicher Jenő: Novella. Felolvassa a szerző. 4. Gaáli László: „A feleségem új kalapot akar”. Humoros páros jelenet. Előadja: Feleség: Margittai Gizike, férj: Gaáli László. 5. Komlós Elemér: Tánccalok. Énekli: Zöllner Jenő, Zongorán kíséri a szerző. Szünet. 6. Dr. Ungár Imre: „Serenade andalouse”. Hegedűn játsza a szerző. Zongorán kíséri: Bogdány István. 7. Dr. Gabos Jenő: „A női szépség”. Tanulmány. Felolvassa a szerző. Pataki Veronika: „Egy könny” című művészi tánckompozícióját táncolja: Berger Lulu, a Pataki-táncsoport tagja, Zongorán kíséri: Rényi Józsa zongoratanárnő. 9. Dr. Gabos Jenő: „A szinigazgató”. Vigjáték 1 felvonásban. (Egy német tárcsa ötletéből). Személyek: Weiszmann Benő, női divatárkereskedő — Boros Frigyes, Fuchs Imre, üzletvezető — Diósi Lajos, Kolozsi Klára, első elárusító — Mihalek Luizi, Nagy Erzs, második elárusító — Dennich Nusi, Siorza Vincenzo, szinigazgató — Gaáli László, Dr. Szepessy János, orvos — Wenczel Gusztáv. Sofför — Jung Jenő, Ápoló — Pantea György. (Történet napjainkban, egy vidéki város főnti női divatüzletében).

— Ma este a Banking-jazz Aradon játszik. Az Aviva-Barisszia vezetőségének nagy áldozatok árán sikerült a ma este a Fehér Keresztben tartandó bála a 12 tagú temesvári Banking-jazzt leszerződtetni. A szenzációs műsoron kívül Keren Kayemeth-királynőválasztás és táncverseny is lesz. A műsor pontosan fél 10 órakor kezdődik.

— A Korunk januári száma. A Diemes László és Gaáli Gábor szerkesztésében megjelenő Korunk januári száma megjelent.

Tiltakozik a román kormány a tűzifára kivetett magas magyar importvám ellen

— Lehetetlenné teszi a vám a román fatermelők magyarországi eladásait —
A budapesti lapok is támadják a magyar kormány intézkedését

A Magyarország és Csehország között létrejött vámkonfliktus egy meglepő kinövés volt, hogy a magyar kormány a Csehországból importált tűzifával együtt a romániai tűzifára is kivetette a legmagasabb vámtételt. Ezzel valószínűleg lehetetlenné tették az erdélyi tűzifa bevitelét Magyarországra. Súlyosan érintette a magyar kormányt ez az intézkedés elsősorban az erdélyi tűzifatermelőket, de kikelték az intézkedés ellen a budapesti lapok is, mert a magyar fogyasztókönnyűt teljesen kiszolgáltatta ezzel a magyar kormány annak a néhány magyar fatermelőnek és kereskedőnek, aki kezében tartja a magyar tűzifaplacot.

A bucaresti-i jelentések most arról számolnak be, hogy a román kormány tiltakozni készül a magyar kormány intézkedése ellen. A jelentést itt adjuk:

Bucurestiből jelentik: A mai minisztertanácson Raducanu miniszter kijelentette, hogy a magyar kormány a román tűzifára nézve importvámot vetett ki. Ez a körülmény a román tűzifatermelők eladásait Magyarországon lehetetlenné teszi és ezért a kormány elhatározta, hogy a rendelkezés ellen sürgősen bejelenti tiltakozását a magyar kormányfőnek.

Bucuresti-i lapok kacsája egy temesvári magyar lap budapesti szubvenciójáról

Ripka, Budapest főpolgármestere nyilatkozik — „A hir inszinuált és teljesen légből kapott koholmány”

Egyes bucaresti-i lapok ismételtén a levegőbe röptenek vádak, hogy az erdélyi magyar sajtó budapesti pénzből táplálkozik. Ezeknek a rágalmaknak úgy lehetne végetvetni, ha valamelyik magyar sajtóorgánium a bíróság elé vinné a dolgát. Erre most megfelelő lenne az alkalom, mert ezáltal nem általánosságban történik a gyanúsítás, hanem a bucaresti-i lapok megnevezik a temesvári Déli Hírlapot. Egy szigorú bírói döntés talán elvenné a kedvét egyes bucaresti-i lapoknak a további rágalmazásoktól.

A Curentul és az Universul bucaresti-i lapok az elmúlt napokban azt a budapesti hírt (?) közölték, hogy a főváros közgyűlésén az

egyik városatya meginterpellálta Ripka főpolgármestert, milyen címen juttat évenként három milliót a temesvári Déli Hírlapnak. Budapesti tudósítónkat megbíztuk, keresse fel nyomában dr. Ripka Ferencet, Budapest főpolgármesterét és kérjen tőle felvilágosítást ez ügyben. Ripka főpolgármester a következőket jelentette ki:

— Ilyen, vagy más természetű interpellációt hozzám soha senki nem intézett. Különbösen is a közgyűlés egyik tagja sem vállalhat ilyenmit, mert mindenki, még a leglakusabb ember is tisztában van ezen hír valótlanságával. Az interpellációról szóló hir inszinuált és teljesen légből kapott koholmány.

Január 6-ikán végetér a jugoszláv diktatura

Franciaország követeli a rezsim megváltoztatását, máskülönben nem ad kölcsönt

Párisból jelentik: A jugoszláv diktatúrától az utóbbi időben balkáni és francia politikai körökben különös hírek terjedtek el. A diktatura formájának közeli leváltásáról beszéltek, ami többé kevésbé nyílt bevallása volt annak, hogy az államrezsim, amely két év óta áll fenn Jugoszláviában, immár nem tarthatja magát. Nemrég Sándor király kiáltványt fordult az országhoz, Jugoszlávia egységéről beszélt. Ugyilátszik azonban a királyi üzenet nem nyugtatta meg a belföldet, még kevésbé a külföldet, mert a legújabb hírek szerint

Franciaország követeli a diktatorikus rezsim megváltoztatását és ennek teljesítésétől teszi függővé újabb kölcsönök folyósítását.

A táviratok szerint január hatodika volna a fontos dátum, amikor a jugoszláv diktatura formát változtat és alkotmányos köntöst ölt. Január hatodikán lesz ugyanis két éve, hogy Jugoszláviában kikiáltották a diktatúrát és azóta minden alkotmányos és politikai élet megszűnt. Senki sem nyilváníthatott politikai véleményt és kisebbségi élet sem létezett.

Megkétszereződött a háboru óta a szabadkőművesek száma

Romániában 14 páholy működik, 614 taggal — A leghatalmasabbak a francia szabadkőművesek

Párisból jelentik: A Nouvelles Religieuses című folyóirat igen érdekes statisztikai adatokat közöl a szabadkőműves páholyok létszámáról és a szabadkőművesek szaporodásáról a világ háboru óta. Eszerint a szabadkőművesek száma a háboru óta majdnem kétszeresére emelkedett.

A legfontosabb adatokat a következőkben reprodukáljuk: (a zárójel között közölt számok a világháboru előtti helyzetet tükrözik vissza.) Anglia: most 5536 páholy 331.320 taggal (a háboru előtt 4222 páholy 222.000 taggal.) Németország: 632 páholy 82.180 taggal (515 páholy 56.812 taggal.) Franciaország: 693 páholy 40.840 tag (583 páholy 37.600 tag.) Svédország: 46 páholy 20.000 tag (43 páholy 13.945 tag.) Norvégia: 21 páholy 6250 tag (15 páholy 4200 tag.) Dánia: 17 páholy 6600 tag (18 páholy 4200 tag.) Hollandia: 114 páholy 8160 tag (10 páholy 4600 tag.) Belgium: 24 páholy 4150 tag (24 páholy 2300 tag.) Luxemburg: 1 páholy 100 tag (1 páholy 80 tag.) Svájc: 38 páholy 4800 tag (34 páholy 4250 tag.) Magyarország: feloszlata. (Azelőtt 77 páholy 6012 taggal.) Románia: 14 páholy 614 tag (12 páholy 250 tag.) Jugoszlávia: 18 páholy 600 tag (1 páholy,

78 tag.) Görögország: 18 páholy 1000 tag (18 páholy 950 tag.) Törökország: 100 páholy 200 tag (93 páholy 400 tag.) Portugália: 80 páholy 3000 tag (124 páholy 3468 tag.) Spanyolország: 91 páholy 5590 tag (107 páholy 5489 tag.) Olaszország: 502 páholy 25.000 tag (470 páholy 15.900 tag.)

Igy tehát Európában jelenleg 7699 páholy van 578.564 taggal (a háboru előtt 6383 páholy 383.219 taggal.) A többi világrészek statisztikája a következőképpen fest: Afrika: 91 páholy 3345 tag (28 páholy 250 tag.) Északamerika: 17.088 páholy 3.001.100 tag (14.291 páholy 1.513.464 tag.) Középamerika: 274 páholy 29.270 tag (200 páholy 9451 tag.) Délamerika: 574 páholy 36.500 tag (719 páholy 63.027 tag.) Ausztrália: 1225 páholy 103.600 tag (122 páholy 50.180 tag.) Különböző más államok jelenleg: 150 páholy 24.000 taggal.

Összesen tehát 19.322 páholy működik 3.197.920 taggal. A háboru előtt 16.760 páholy volt 1.638.872 taggal. A statisztikából teljesen hiányoznak Csehszlovákia, Ausztria, Lengyelország, Oroszország, valamint Ázsia.

A kimutatásból kitűnik az angol-szászok

galmat is már sokszorosan a francia nemzeti műveinek 95 százalékát teszik ki, mivel Angliában 5536 páholy működik 331.320 taggal és Északamerikában 17.008 páholy 3.001.100 taggal. A legnagyobb hatalommal azonban a mozgalom keretén belül nem az angol-szászok, hanem a francia szabadkőművesek rendelkeznek, akik uralkodnak a francia politikát és a világmozgatói többsége. Közel a világ összes szabadkőműves politikai szolgálatába állították.

Háromszáz halottja van a birmai lázadásnak

A királyi palota mesebeli sárga siphákia

Londonból jelentik: A birmai lázadás során a zendülők 200—300 sebesültet vezettek és hatvanan foglyul estek. Két elefánt megvadult és az őserdőbe menekült. Az angol csapatok vesztesége egy könnyű sebesült. A birmai királyi palotába, amely a fellegvárban épült, a rendőrség behatolt, tetőfaló műszereket, fegyvereket és egy sárga sapkát talált. A népmonda szerint, aki ezt a sapkát viseli, az megsebezhetetlen. A sapkát állítólag a rejtélyes király viselte, aki azonban elégett a harcban. Az éjféli órákban érkezett jelentés szerint a birmai felkelésnek háromszáz halottja és hatszáz sebesültje van.

A kolozsvári mentősorsjegyek mai eredményei

Kolozsvárról jelentik: A Kolozsvári Mentő-Egyesület mai húzásának eredménye a következő: 100.000 lejes nyerceményt nyert: 31.202; 25.000 lejes nyerceményt nyert: 2346; 10.000 lejes nyerceményt nyert: 32.852, 47.942, 72.575, 73.271, 95.135, 103.245.

2500 lejes nyerceményt nyert: 24.417, 61.923, 95.661, 110.358, 121.940, 128.830, 131.132, 132.900, 136.477, 92.633.

300 lejes nyerceményt nyertek: 7026, 105.025, 771, 1209, 12.673, 12.838, 5263, 18.573, 19.110, 20.228, 20.897, 21.873, 24.768, 26.949, 29.481, 30.418, 2923, 33.913, 34.380, 34.676, 35.874, 39.013, 49.152, 42.790, 42.951, 43.118, 44.330, 49.048, 50.712, 53.283, 4060, 55.670, 56.790, 58.359, 54.938, 5969, 59.806, 60.284, 61.559, 62.220, 67.490, 68.793, 74.099, 72.877, 75.195, 76.963, 77.108, 78.768, 80.216, 80.901, 81.791, 81.813, 83.015, 85.245, 86.292, 88.898, 89.124, 90.174, 95.996, 96.243, 97.977, 10.066, 101.287, 103.365, 103.761, 103.789, 105.658, 107.868, 109.063, 110.394, 110.465, 113.639, 115.868, 117.799, 120.059, 121.476, 121.005, 123.625, 126.771, 128.663, 129.707, 130.041, 132.720, 136.275, 136.798, 139.027, 148.885, 141.861, 142.035, 142.555, 143.308, 143.507, 144.598, 144.880, 145.272, 146.778, 147.643, 148.895.

Mulatság

— Mükedvelő előadás és táncestély Bute-niben. A róm. kath. ifjuság közreműködésével Szilveszter estéjén nagyszabású műsoros előadás tartatott a Sebestyén-éle vendéglő külön e célra átalakított nagytermében. A változatos és jól kiválasztott színre került szindarabok, monolog és szavalat, állandó derűs jó kedvben tartotta a szorongásig tulusfoltan megtöltött terem közönségét. A rendezés nehéz munkáját fáradhatatlan kitartással Waritz József gyógyszerész végezte, övé a teljes érdem az elért sikerért. Szerepeltek: Tokay Lilike, az izig-vérig temperamentumos kis Blaha Luiza, Sajgó Mancika hagniskás ifjúkával adta elő a rutinizott szobacica szerepét, Kett Nusika kitünően alakította a szerelmes nagynénit és Lakatos Margitka a gimnazista leányt. Rohrsetzer Birike mint tüzrólpattant magyart menvecske működött, Eppel Antal a régi gyakorlott mükedvelő alakítása mesterei volt, nemkülönben Polacsek Dezső, Kempf Antal és Triff Lajcsi nagy tetszéssel adták le szerepüket. A szépségversenyen az első díjat Sajgó Mancika, a második díjat Rohrsetzer Birike nyerték. Lakatos Laci nagy hatással szavalt. Az előadás végezte után az ifjuság kivilágos kivirradting ropta a táncot. Belépti díj nem volt, az önkéntes adományokból befolyt jövedelmet a róm. kath. egyházköz-ség céljaira fordították.

SOMLAY ARTUR ELMONDJA aradi bukásának történetét

Ahogy a nagy művész 1904-ben megbukott Aradon — A szünügyi bizottság elbocsájtását követelte — Dr. Barabás Béla kért számára »kegyelmet«. Kegyetlen tréfa Beregi Oszkár ellen.

„Az aradi publikum Magyarország legjobb közönsége volt”

Szilveszteri éj után, újév napján szokatlan élnökség uralkodott az aradi színház első emeleti próbatermében. Nem voltak gyűrött arcok, karikás szemek, ásitó mozdulatok, ellenkezőleg a munka lázá égett az orcákon, csillogtak a szemek és a frissesség hangulata hullámozt szét a teremben.

— Na ez az év is jól kezdődik... Próba délelőtt, próba délután, mintha két előadást játszottam volna, — zúgolódott, ha jól emlékszem — Csengery Ica.

Mi okozhatja ezt a túlfeszített buzgalmat, ha nem is ritka, de mindenesetre meghajszolt munkát? A feleletet egy impozáns megjelenésű férfi adja meg, aki lendülettel szónokol a szoba közepén és ezt mondja:

— Kérem, ez itt egy könnyű jelenet, kevesebb súlyt adjon belé...

És elmondja, megmutatja, hogyan is gondolja ő. Az illető művész urnak, vagy művésznőnek igazán nem lehet röstelkednie az oktatásért, mert aki a helyes hangsúlyt megadja, s az alkalmas mozdulatot megjátssza, nem más, mint Somlay Artur, az Aradon vendégszereplő pesti művészember.

Nagy sikerek, remek alakítások zsongának előttünk, amikor Somlay Arturral így szemtől-szembe találkozunk. A kasszánál valaki azt mondotta, hogy: „*azt hiszem, Somlay Arturnál ma nincs is nagyobb színész egész Budapesten...*” Szokták ezt mondani, de ez az egyszerű jegyvásárló publikumalany talán nem is érezte, hogy mennyire az eleven igazságra tapintott rá.

Somlay, a kezdő aradi színész

Somlay Arturról keveset lehet hallani olyan vonatkozásokban, amelyek egy divatos pesti színész arrivéjét jelentik. Ritkán hallat magáról, de egy-egy reinkre szabott, mesteri alakításáról sokáig zeng-bong a pesti színházi világ és a szigorú sajtó is. Ezek a sikerek a régi aradi színházi emberekben különös impressziókat ébreszthetnek, mert

Somlay Artur alig néhány éves színész korában Aradon harapott hol kisebbet, hol nagyobbat a színész-sors adta kegyeren.

Cigaretta-szünet. Néhány perces fölszabadulás s egyben néhány perc a visszacmlékezés, a reminiscenciák nyugodt szövésé. Vajjon tulzott indiszkréciót követünk-e el akkor, amikor elmondjuk, hogy az emlékek keltezési ideje: 1904. Ekkor volt színész Aradon Somlay Artur, kezdő, vékony dongáju, vékony tehetségű. Nem tagadja el, hogy milyen rossz emlékeket hagyott akkor az aradi közönségben, nem tagadja el, hogy színpadi nyelven szólva: *csufosan megbukott*. Sőt, a színházügyek hivatalos ellenőre

az akkori szünügyi bizottság, egyenesen követelte Somlay Artur szerződésének felbontását.

Nem bontották fel, ez Barabás Béla dr. érdeme volt, aki ösztönös érzéssel és éles szemmel már akkor megállapította, hogy Somlay Artur nem atlé kis vidéki színészfiú, hanem ösereji nagy művészjelölt. Az események azt igazolták, hogy Barabás Béla dr.-nak volt igaza, de azért a tény mégis csak az, hogy Somlay Artur Aradon 1904-ben nem kellett a közönségnek, megbukott, még pedig imígyen:

Somlay csufos aradi bukása

— Valami egészen különös érzésem támad akkor, — kezdte szavait — amikor azokról az időről beszélek. Komikus és furcsa. Mert nagyon megbuktam... Arad előtt Pozsonyban voltam még kezdőbb színész. Kiváló szintársulat játszott ott, idő lévén, pompás előadásokat produkáltunk. Emlékezem a Kis mamában együtt játszottam Csillag Teréz-

rézzel, aki valami fejlődésre váró tehetséget vélt bennem fölfedezni és azt ajánlotta, hogy szerződjek el Zilahy Gyula aradi szünigazgatóhoz, aki neki jóbarátja. Nemsokára szerződést is küldött nekem Zilahy és én fölcseréltem a pozsonyi pozícióm az aradival. Hatalmas lelkesedéssel jöttem Aradra, ahonnan később egyenesen menekültem.

— A Kis mamában volt a debüm, amelyben Csillag Teréz oly kitünőnek tartott. Hírvös, rideg novemberi közönség fogadott. Taps sehol és a másnapi kritikák csodálatos egyöntetűséggel levágtak. Ekkor még nem vettem el az önbizalmam, de amikor a következő szerepemben, amelyet Jászai Mari „bácsiival” játszottam együtt ugyancsak Pozsonyban, szintén tökéletes kudarcot vallottam,

Amikor az aradi színházi törvényszék elbocsájtotta Somlay

— A Maros-parton sétáltam Csiky Laci egykori aradi színésszel, aki nem vetette meg a jófajta italt. Se nekem nem volt pénzem, se neki, amikor kapóra jött egy Fünver nevű kórta, akit mi röviden Ötösnek hívtunk. Megkérdeztem Ötöstől, akar-e szerepet játszani a Romeo és Juliában? Ötös persze, hogy akart és öt pengőt fizetett érte, amiből aztán a Vörös Ökörben Csiky Laci bácsival felséges lakomát csaptunk és közben Ötöst oktattuk a szerepére. Eszerint

a derék kórtaának a nagy erkély-jelenet közben be kellett menni a színpadra meg kellett veregetni Beregi-vállát és azt kellett mondani neki, hogy: „kedves Romeo, én vagyok a szép Páris”.

Mondtuk, hogy Beregi tiltakozni fog ellene, amire bejönnek a kardalos kollegái, hogy kivonulni, de ne hagyja magát, mert ez mind benne van a szerepben. Ugy történt, ahogy mondtuk. A különbség csak annyi volt, hogy nem a kardalosok rontottak be, hanem az inspekciós rendőrök. Ők hirtolták ki Ötöst, a szép Párist, aki másnap kiadta az értelmi szerzőt: engem.

— Színházi törvényszék elé állítottak, a melynek elnöke Csiky Laci bácsi volt, akivel együtt eszeltük ki az egész tréfát. Kicsontak. Zilahy ugyan egyhavi gázsiját levonására változtatta át az ítéletet, de én nem maradtam. Még föllétem ugyan a Svihákok piktorában, életem egyetlen onorett-szerepében és még a prózában csufos bukásaim voltak: itt frenetikus sikert arattam. Azért másnap mégis megszöktem Kolozsvárra... Ez aradi rövid szereplésem története...

Esztme a színházválság megoldására

A színészek derűs figyelemmel hallgatták Somlay különös aradi emlékeit, amikor bezzeg más idők voltak. Még is jegyezte valaki.

— Bizony mások — folytatta Somlay. — És éppen ezért felmerül a kérdés, mi az oka annak, hogy az aradi közönség olyan részvétlen az aradi színházzal szemben. Pedig ez a publikum Magyarország legjobb közönsége volt és Arad a legmagyarabb a román uralom alá került városok között. Ugy látom, nemcsak a színház és a színészek az okai a gyér látogatottságnak, hiszen ezek törekvő, rendes emberek és sajnos ez

a részvétlenség állítja olyan elvégezhetetlen munkatöbblet elé a színészeket, hogy az a sokat hangoztatott nívó bizony kétségbeesésen csorbát szenvedni.

— A színészek megpróbálják sürűbb premierekkel becsalogatni a közönséget és ez körülbelül annyit jelent, hogy egyet sem tudnak tökéletesen kidolgozni. Pozsony is elszakított terület, de ott a németek megadták a példát, hogyan kell a színházat megmenteni. Megalkották az u. n. Theatervereint, amely csaknem annyi tagot számlál, ahány német él Pozsonyban. Ez a gazdag egyesület olcsón adja a le-

gy érzem, hogy itt valami mesebeli sárkány-közönséggel állok szemben, amelyet nem lehet legyőzni. A sajtó azt írta rólam, hogy tiszteletlen vagyok, háttal beszélek a legforróbb szerelmi jelenetekben is a közönségnek. Erre a legközelebbi alakításomban véges-végig a szünügyi-bizottság tagjainak és a sajtó képviselőinek deklamáltam a mondókáimat. A sajtó még jobban felháborodott, a szünügyi-bizottság rendkívüli ülésre ült össze és azon egyenesen azt követelték Zilahytól, hogy azonnal bocsássanak el Barabás Béla dr. azonban föllált és frappáns szónoklattal védi védelmébe, — *kegyelmet kaptam*, de ezek után természetesen minden alkalmat megragadtam arra, hogy megszabaduljak.

— A rossz kritikákat, a szünügyi-bizottság ülésének megszerzett jegyzőkönyvét elküldtem Megyery Dezső kolozsvári szünigazgatóhoz, azzal a hozzátoldással, hogy én ezek dacára szerződni szeretnék hozzá. Megyery Dezső volt annyira vállalkozó szellemű direktor, hogy küldött is szerződést nekem. Most már csak a kelő alkalmat kellett megtalálnom a szökéshez. Ördögi módot találtam rá. Éppen Beregi Oszkár vendégszerepelt Aradon, a Romeo és Juliát játszották s ekkor különös véletlen adta kezembe a mentő alkalmat.

gyet, állandóan zsúfolt házak vannak és az igazgatóságnak alkalma nyílik, hogy a Nécsi Burgtheaternek és Reinhardt Josefstaedter Theaterének egyszerre 3-4 művésze szerepeljen egy-egy előadáson. Tehát jó színházat is kap a közönség. Azt ajánlanám ezért, hogy

az aradi színpártolók is ilyen alapon szervezzék meg a szünügyi gyámolítást. Akkor az igazgatóságnak is módjában lesz több pesti vendéget szerepeltetni.

És ilyenkor nemcsak a pesti művészek játszanak majd jól, hanem az aradi színészeknek is alkalomuk nyílik a tanulásra, fejlődésre.

A román kulturának nem kell féltie a magyartól

— Igen ám, — vetjük közbe — de a direktorok sajnos, nem kapnak megfelelő számú engedélyt a pesti művészek behozatalára.

Somlay határozott válasza így hangzott:

— *A román színiéletszáz áll olyan magas fokon, hogy semmi féltie valója nincsen attól, ha Aradon is jó színházat játszanak a magyarok. Ismerem a román mértékadó körök véleményét román kulturáról, amelynek nincs szüksége arra és amely távol áll attól, hogy a magyar kulturát, amely elvitathatatlanul szintén igen magas európai nívón áll, megkisebbiteni akarja, vagy annak megkevesbitéséből magára nézve előnyt akarjon biztosítani. Nem tudom tehát, hol lehet az akadály annak, hogy ismét olyan nívóú színház legyen, mint amilyen már egyszer volt...*

Vége szakadt a hosszuranyult cigaretta-szünetnek. Salaó Pál.

Herb János dr. vizsgálóbíró a gyámhatóság vezetésével bizta meg az igazságügyminiszter

Tipró volt kolozsvári ügyész — vizsgálóbíró.

Herb János dr. vizsgálóbíró, aki hónapok óta a második számú vizsgálóbírói hivatalt vezeti nagy hozzáértéssel, nemrégiben kérvényt adott be az igazságügyminisztériumhoz, amelyől kérte, mentse fel vizsgálóbírói hivatalától és adjon számára más beosztást. Ma érkezett meg a minisztérium válasza, amelyben helyt ad a kérelemnek és Herb dr.-t a gyámhatósághoz helyezi, majd helyébe Tipró volt kolozsvári ügyészt, aki eddig az aradi törvényszék gyámhatóságánál működött, helyezte a vizsgálóbírói élére. Herb dr. egyelőre szabadságon van és a napokban elfoglalja új állását.

Asszonyok ostroma Krishnamurti, a hindu Messiás ellen

Beszélgetés a fiatal prófétával, aki minden jóvedelmét jótékony célra adja és aki harminchárom éves korára még nem evett húst és nem ivott bort.

Budapest. — A próféta megérkezett — feleli kérdésekre a szanatórium portása olyan közömbösen, magától értetődően, mintha csak egy más, rendes polgári betegről lenne szó. A mi korunk már a prófétákon sem csudálkozik...

Krishnamurti, az indiai Messiás — legalább is annak tartják rajongó hívei — tizenhárom hatalmas bőrönddel és két titkárnóval jött Budapestre, ahol előadást tart az örök boldogságról és az újjászületésről. A hindu Messiás egyébként a legközelebbi jövőben ellátogat Belgrádba is, ahol szintén előadást fog tartani.

A világhírű teozófus elrontotta a gyomrát az uton és olyan rosszullett fogta el, hogy megérkezése után nyomban egy szanatóriumba vonult, ahol szigorú diétára fogták. Teát és tejet iszik.

A próféta állítólag befejezett gyógyult egyszerű kézzel. Saját magán azonban nincs hatalma.

A kisretében levő hölgyek — Miss Liget, egy amerikai milliomos lány, egzaltált rajongója Krishnamurtinak és dr. Lázár Helén, egy magyar teozófusnő — roppant feltékenyen őrzik az anoszt. Nőket egyáltalán nem engednek a közelébe, a saját himnusz képviselőit is csak nagy üggyel-bajjal.

Azban fekszik, fejen turban, de nem natyolat kendő, amit Indiában viselnek a brahmanok, hanem vizes törülköző. A prófétának fáj a feje.

Fiatal, szinte tökéletes teste lázasan hanykolt a selyempárnán alatt.

Ő maga is mutat rajta.

— A test törvényei — mondja — senki sem kivétel alóla.

Tanításának lényegéről beszélgetünk. A mester franciául beszél, de gyakran átesap az angolba, dallamos, lágy hangja olyan, akár a papoké, éneklős, elnyújtott torokhang.

— Én a boldogságot hirdetem az embereknek — jelenti ki határozottan — az édesapám brahmin volt Indiában. Ő is hivatásának tanította az igazság kutatását. Már mint gyerek sokat töprengtem a lét célján. Bevallom, úgy indultam, mint a többiek, végül jártam az iskolákat és azt hittem, hogy valami „rendes” „nőgári” foglalkozás lesz a kezem között, megdolgozok és pénz fogok keresni. Sok pénzt! És tekintélyem lesz!

Kis szünetet tart. Aztán így folytatja:

— De nem értem be azzal, amit az átlag embereknek az élet nyújt. Gyöttröttem és valami megnevezhetetlen vágyódás élt bennem egy más, igazabb, teljesebb élet után. Soha nem ettem húst, nem érintettem asszonyt és nem ittam. Pedig...

Ez az elhallgatott mondat azt jelentette: „Pedig elég kísértésnek voltam és vagyok kitéve”.

Mi is igazoljuk, Krishnamurtit, állandóan ostromolják a levszebb, legelercsább társaság belső asszonyok. Komoly érdeklődők és egzaltált hisztérikák. Végig az egész világon. Mint meséli, Párisban valóságos rohamot intéztek ellene. De ő, akár ama bibliai József, vitézül elment a szebbnél-szebb nők csábító mosolyának. A legaffináltabb trükkökkel próbálnak a közelébe férközni. Egyik pénzt kínál — de a próféta nem fogad el semmit — a másik „menedzselni akarja, a harmadik azt kívánja tőle, hogy térítse meg” és így tovább. Szegény Messiás-jelölt ezért haragszik a legjobban. Mert az asszonyok hamar lejártnak. Igaz, a nők csináltak belőle „nagyot” itt Európában. Az asszonyokat érdekli ez a különös férfi.

— Nem is vágyik utánuk? — kérdezzük.

— A kérdés eléggé indiszkrét, azonban megfelelek rá: nem. Természetesen én nem tiltom el hivatásom a házaselettől, sőt hangsúlyozom, hogy az igazi boldog házaselet minden békességnek a nyitja. De hát hol vannak ma boldog, szerető házasságok? A házasság válságba került és a nőemancipáció csak még jobban elmérgesítette a helyzetet.

— Ön nem tartja helyesnek, hogy a nők ilyen nagyfokú szabadságot élveznek?

— Nem. Ez a családi élet megsemmisülését jelenti. Elismerem a nők egyenrangúságát és értékét sok téren, magam is találkoztam asszonyokkal, akik jelentékeny munkaerők és hasznára válnak a közösségnek, azonban... előbb-utóbb kitör belőlük a nőstény. Legjobban megfigyelhettem ezt európai körutamon. Én eleinte csakugyan azt hittem, hogy azok a nők, akik „az ügy mellé” álltak, valóban az eszmét szolgálják. De...

Legyint és diszkrétén hallgat. Hosszu sórényét meglóbázza és aszpirint kér.

— Ön az előbb azt említette, hogy nincs vagyona...

— Miből telik hát luxushotelekre és utazásra, ezt akarja kérdezni? A barátaim tartanak el. A hangversenyeim és felolvasásaim után befolyó összegeket is ők veszik át és adják jótékony célra. Csak egy kis összeget tartanak meg, amelyből a könyveim nyomtatási költségét fedezik. Mert én könyveket is irtam, amelyekkel szintén az emberiséget akarom felvilágosítani.

— Hiszi ön valóban azt, hogy ön a messiás?

Felháborodottan pattan fel:

— De kérem! Sohase állítottam ilyesmif! A messiás az ott lakik mindenki benn! A jó emberek szívében! Azoknak a lelkében, akik hisznek és akik őszintén akarják is a békét!

— A nők is kivethetik ebből a részüket?

— Természetesen! És ezuttal megcáfolok egy régi babonát is. Filozófusaink, íróink évszázadok óta azt állítják, hogy a férfi polgár természetű. És a nő a monogán. Nos ez nem áll, különösen most a modern nők korában figyelhetjük meg mennyire hamis ez a hit. Hisz ezért van annyi válóper. A nők, miután erkölcsi és más gátlás nem áll az útjukban, valósággal gyűjtik maguk köré a férfiakat. Ma már nem szegény a szerető, nem diifamáló kitarítottnak lenni és az ugynevezett jótársaság minden skrupulus nélkül befogadja az ötször, sőt hatszor is elvált válóperes asszonyokat. Az asszonyok úgy cserélik a férjeiket, akár a kalapialkat. A kedveseikről nem is szólva.

Január 1-én

új előfizetést nyitottunk

az „Aradi Közlöny“-re

Kérjük azokat az előfizetőket, akiknek előfizetése lejárt, vagy hátralékban vannak, hogy sürgősen ujtsák meg előfizetésüket, illetve egyenlítsék ki tartozásukat, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

zadok óta azt állítják, hogy a férfi polgár természetű. És a nő a monogán. Nos ez nem áll, különösen most a modern nők korában figyelhetjük meg mennyire hamis ez a hit. Hisz ezért van annyi válóper. A nők, miután erkölcsi és más gátlás nem áll az útjukban, valósággal gyűjtik maguk köré a férfiakat. Ma már nem szegény a szerető, nem diifamáló kitarítottnak lenni és az ugynevezett jótársaság minden skrupulus nélkül befogadja az ötször, sőt hatszor is elvált válóperes asszonyokat. Az asszonyok úgy cserélik a férjeiket, akár a kalapialkat. A kedveseikről nem is szólva.

Krishnamurti egy kicsit neheztel a nőkre. Azt hiszem, fél tőlük. Mert okos próféta éterre érzi, hogy a nők felemelhetik a népszerűség legmagasabb csúcsaira, de ugyanakkor lefaszíthatják a neveltségesség árkába is, hiszen a választóvonal alig egy hajszálnyit... amíg el tud menekülni a kísértések elől, rendben van, a nők imádják, de ha egyszer megadná magát, akkor elveszett, azt az egy asszonyt kivéve, a többi mind haragudni fog rá...

Baj van a népkonyhákkal

Száz százalékkal emelkedett az ebédelők száma — Naponta huszezer lejbe kerül a népkonyhák fenntartása és csak egy millió áll a város rendelkezésére

A munkanélküliek száma ugyszólván napról-napra növekedőben van Aradon. Legélenkebb bizonyítéka ennek a város által fenntartott három népkonyha, amely december közepén mindössze 800 adagot szolgáltatott ki a munkanélkülieknek, az ünnepek után azonban oly tömegesen fordultak dr. Velcsov Géza alpolgármesterhez népkonyhahajegyekért, hogy a mai napon már 1700 adagot, tehát 100 százalékkal többet szolgáltatott ki a há-

rom népkonyha. Aradvárosának nagy megerőltetésébe kerül a népkonyhák fenntartása, miután az élelmiszerek beszerzése és azoknak földolgozása a legnagyobb takarékoság mellett 20.000 lejbe kerül naponta. A városnak mindössze egymillió lej áll rendelkezésére erre a célra, ezért nagyon problematikus, hogy a hónap közepétől fogva hogyan fogják fenntartani a népkonyhákat, holott talán ekkor lesz azokra a legnagyobb szükség.

SPORT KÖZLÖNY

A Hungária újra győzött, — végre a Ferenc-

A Sabaria győzelemnek beillő eldöntetlenje — Az Ujpest is már csak eldöntetlent tudott elérni — város sem kapott ki

Budapestről jelentik: A magyar csapatok idei turnéjához sok siker fűződik és

ez elsősorban a Hungáriának köszönhető,

amely Németországban az angol profikkal megsegyenítő játékkal, mérkőzésről-mérkőzésre győzve, teljesen meglóditotta a német közönséget. A Ferencváros eddig olyan gyengén szerepelt, hogy már-már a visszahívására gondolt a csapat budapesti igazgatósága, végül azonban mégis megemebrelte magát és tegnapi győnyörű játék után, két gólos győzelmet aratott a Bologna FC ellen. A győzelem értékes és egyben meglepő, mert eddigi ellenfelei közül a Bologna a legtekintélyesebb tudásu, amely az olasz bajnokságban a harmadik helyet foglalja el.

Részletes eredmények:

Beuthen: Hungária—Sp. SV 0 9 Beuthen 5:0 (3:0). A Hungária ezuttal is úgy győzött, ahogy akart.

Bologna: Ferencváros—Bologna FC

4:2 (3:2). Magyar sportkörökben a mérkőzés előtt úgy vélekedtek, hogy csodának kell történnie, hogy a Ferencváros eddigi eredményeit után, még csak döntetlent is érjen el. A csoda megtörtént, ami azt is bizonyítja, hogy a Ferencvárosonál nincs még minden veszve.

Trieszt: Sabaria—Triesztina 5:5 (2:2). A Sabaria csak az utolsó percben egyenlített, azonban eredménye így is respektábilis, ha tekintetbe vesszük, hogy ez a trieszti csapat megverte a Ferencvárost. Góllövők: Belko (2), Kovács (2) és egy öngóal. A Triesztina olcn elért felsiker respektábilis, mert az olasz csapat összül az Ambrosianát 5:0-ra verte.

Vicenza: Nemzeti—Vicenza 4:1 (2:0)

Spezia: Budaj „11”—Spezia FC 1:1 (1:1).

München: Ujpest—Wacker DSV Teutonia komb. 5:5 (3:3). Az Ujpestnél nincs minden rendben

Az IPAROS-OTTHON

1931. január 4-én,
vasárnap este 9-
kor tartja második

Szerzői estjét

Aradi szerzők műveinek előadása. Közreműködnek: Dr. Gabos Jenő, Dr. Reicher Jenő, Franyó Zoltán, Dr. Ungár Imre, Pataki Veronika, Gaál László, Dogdány István, Komlós Elemér és a Gutenberg Dalkör. — Novellák, zene, melódramák, balett, ének, tréfás jelenetek és egyfelvonásos vígjáték.

Ujabb borzalmak a szovjetdumpingáruk termelésének poklából

A cseka inkvizitorai munkában — Részletek a Népszövetséghez intézett okmányból

London. A Daily News Chronicle genfi levelezője a szovjetdumpingról újabb érdekes és egyben borzalmas adatokat közöl a Népszövetség közgazdasági osztályához intézett hivatalos okmányról, amelynek forrását — tekintettel bizonyos körülményekre — nem nevezheti meg. A fadumping megy a legkönnyebben, miután az erdőségek államtulajdonok s a munkacsoportok kizárólag a politikai foglyok teljesen ingyenes kény szerelműje. Hasonlóképpen kényszermunkát használnak a halászat és konzervipari üzemekben, a gabonát pedig egyszerűen rekvirálás útján veszik el a termelőktől.

A dumping két célt van hivatva szolgálni: Elsősorban külföldi hitelek hiányában a szovjetnek égető szüksége van idegen valutákra, másodsorban a dumping teljesen felborítja az illető országok gazdasági egyensúlyát, súlyosbítja a munkanélküliséget és egyéb problémákat s politikai zavarokat teremt. Egyhangú tanuvalomások szerint a

Cseka az egész országban tömegesen tartóztatja le a szovjetalattvalókat min-

Egy görög operaénekes szörnyű tragédiája.

Üngyilkosság a hangversenyteremben. — Borotva és mérge. — Borzalmas jelenetek a színpadon.

Athén. Egy volt görög operaénekes, aki utóbb mint hivatalnok Szalonikiben telepedett le, még nem mondott le végképen az egykori dicsőségéről. Amikor Corot francia zongoraművész görögországi vendéjátékán Szalonikiben is hangversenyt rendezett, az operaénekes felugrott a pódiumra és szót kért:

— Aki bármiképpen megzavar, az halálfiat! — kiáltotta. És odaült a zongorához és énekelni kezdett. Hangja ijesztően fakó volt, a magas hangokat pedig már csak rikácsolva tudta kiénekelni. Persze zaj támadt a nézőtérben, mire

deféle politikai ürügy alatt. A leggyakoribb a vallásos tevékenység,

a Kormányintézkedések politikai bírálata és a rekvirálással szemben kifejtett ellenállás.

A gyanúsítottakat sommás úton 1—10 évi kényszermunkára itéli a Cseka és 100—500 főnyi csoportokban a keleti karéliei és archangelski internáló táborokba hurcolják, ahol naponta bizonyos megszabott minimális munkát kell elvégezniük. Így például egy három internáltból álló csoportnak naponta 210—250 köbméter fát kell fűrészelni, lehántolni, elszállítani és halomba rakni; néha 20 óráig is eltart, míg a napi munkamennyiséget elvégzik. A rendkívül szigorú őrizet és az örök fegyverhasználat a szokást majdnem teljesen lehetetlenné teszi. Egyes foglyok, akiknek mégis sikerült megszökni, hetekig bolyongnak az erdőben, gyökerekkel és boglyokkal táplálkoznak és csak nagyon kevésnek sikerült átkerülni a határon. A legtöbbjét lelövöldözik az üldözésükre kiküldött őrök, vagy éhenvesznek.

az egykori nagy művész felállt, udvariasan meghajolt, nyugodtan beretvát és egy üvegecskét vett ki a zsebéből és ezt mondotta:

— Ebben az üvegecskében mérge van és ezt magamnak szántam. A beretvát pedig annak aki megzavarni merészel.

Látszott, hogy nem tréfál. A publikum valószínűleg megmeredve ült a helyén. Az énekes pedig, aki elvesztette a hangját, hosszas dikció közben kiitta a mérget és pár szó után eszméletlenül összerogyott. Kórházba szállították, ahol reggelre kiszünetelt. Bucsulevelében megírta, hogy halála előtt még egyszer fel akart lépni, de senki sem akadt, aki meghallgatta volna, nem hogy megrendezett volna számára egy koncertet. Ezért kénytelen volt erőszakhoz folyamodni. Régi diadalainak emlékeit: ezüst és babérkoszorúit Corot-nak hagyta, mint aki hozzásegítette koncertjével, hogy utolsó óhajta sikerüljön.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A lakbérredukció és az adóredukció

A háztulajdonosok csak akkor fizetnek kevesebb adót, ha legalább huszonöt százalékkal csökkent a házbérvédelem — Az új házak adómentessége

Az aradi pénzügyigazgatóságon ma delélt beható tanácskozások folytak a küszöbön álló adóvállomások gyakorlati keresztülvételéről. Előreláthatólag a vallomási íveket adókeftételek szerint kell benyújtani és az elmúlt esztendőkhöz hasonlóan a pénzügyigazgatóság íktató számmal fogja nyugtatni az adóvállomási ívek átvételét. Miután a pénzügyminiszterium által kibocsájtott rendelkezés hiányos adatokat tartalmaz a házázó vallomásra vonatkozólag, illetékes helyen megkérdeztük, hogy az aradi pénzügyigazgatóság felfogása szerint kik azok a háztulajdonosok, akiket a törvény, illetve a miniszteri rendelet adóvállomásra kötelez. Kérdésünkre a következő felvilágosítást kaptuk:

— Azok a háztulajdonosok, akik az elmúlt esztendőben leszállították a házbérvét, vagy házukban lakások üresedtek meg, tehát az ingatlanból származó jövedelmük legalább 25 százalékkal csökkent le, a saját érdekükben tartoznak új adóvallomást beadni, mert a pénz-

igazgatóság csakis ezen az alapon mérsékelheti az ingatlanra kivetett adót.

Az új házakra vonatkozólag is kérdést intéztünk az aradi pénzügyigazgatósághoz, mert tudvalevő, hogy az új házak a régi adótörvény értelmében 5, az új adótörvény értelmében pedig 10 évi adómentességet nyernek. Erről a kérdésről a következő felvilágosítást kaptuk:

— A régi adótörvény értelmében megadott öt éves adókedvezményt az érvényben lévő törvény szerint a pénzügyigazgatóság újabb 5 esztendővel meg fogja hosszabbítani, anélkül, hogy az érdekelt fél azt külön kérelmezne. Az új házak tulajdonosai azonban tartoznak kérvényt benyújtani az aradi pénzügyigazgatósághoz, amely kérvény alapján azután 10 éves adómentességet adunk az ingatlanra, amennyiben az érdekelt beigazolja, hogy házáat nem javíttatta, hanem újból építette.

— A Francia Nemzeti Bank leszállította kamatlábát. Párisból jelentik: A Francia Nemzeti Bank ma leszállította a váltószámítolási kamatlábat 2 és félről 2-re.

Értesítés.

Művészi, aranyműves és vésnökműhely nyílt meg Aradon 1931. január 2-án Str. Eminescu (Deák F.-u.) 28. sz. alatt, Fábán-uccal oldal, a Demian-házban

Farkas László

cég alatt, hol mindennemű órák elsőrangú, precíz javítását 3 évi jótállás mellett, ugyszintén ókszerék javítását és átalakítási munkák, valamint mindenféle vésnöki munkák elvállaltatnak. Olcsó árak. Megbízások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Megnyílt az új gabonapiac Aradon

A legközelebbi hetipiacon már szabad lesz a Boros Béni-tér. — Gyenge volt a mai állatvásár.

Ma nyílt meg hivatalosan az „obor“-nak elnevezett új gabonapiac a honvédszárlaktanya mellett. A vidékről beözönlő gazdák — régi szokás szerint — a Boros Béni-téren gyűltek és az oboron egyetlen gabonás-kocsit sem lehetett látni, dacára annak, hogy a volt Boros Béni-téren a város már megkezdte a kövezet fölszedését. — Dr. Luta Kornél polgármester úgy intézkedett, hogy a legközelebbi hetipiac napján a rendőrök ne engedjék fölvonulni a gabonásszekereket a Boros Béni-téren, hanem irányítsák őket az obornak elnevezett új gabonapiacra. Az ünnepek utáni hetipiac egyebekben igen gyenge volt, dacára annak, hogy a környékbeli községek egy jó részében az állatorvosi hivatal feloldotta a hizott sertések behozatalára vonatkozó zárlatot, igen kevés sertés került a piacra, de még kevesebb került eladásra.

Aradi piaci árak. Tojás darabja 2.60, sovány, liba párja 250—300, kövér liba 540—600, sovány kacsa 100—120, kövér kacsa 200—250, csirke 45—70, tyúk nagyság szerint 100—110, tehénturó kilója 10—12, juhturó 40, vaj 80—100, tejfel literenként 30—35, bab kilogrammjá 10—12, burgonya 3—4, hagyma 2—3, foghagyma 15—18, alma 10—12, dió 20—22, szőlő 20—24, kószta 4—6. Gabona: buza 290—320, rozs 270—280, zab 290—300, kukorica 210—220 lej mázsánként.

Fizessen elő a legnagyobb magyar lapra, az

UJSÁG-ra

leggyorsabb hirszolgalat, a legjobb munkatársak:

Kóbor Tamás, Márai Sándor, Lynkeusz, Szomoró Emil, Pünkösti Andor, Elek Artur és a magyar irodalom legjobb erői írják a lap minden sorát.

Előfizetési ára:

Egy hóra . . . 200 lej
1/4 évre . . . 500 lej

Előfizetni lehet:

Sándor Iván hirlapiroda,
Löbl hirlapiroda
aradi cégeknél.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lel, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lel. A legkisebb hirdetés ára 10 szócig hétköznap 40, vasárnap 50 Lel. A vastagabb betűvel ki-vánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető megváltoztassa. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdezősködésként válaszolunk. Ajánlatok jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

▲ ▲ HIRDETÉSEKET DÉLUTÁN 5 ÓRÁIG VESZÜNK FEL. ▲ ▲

ALKALMAZÁS.

ALLAST KERESÉK, téglagyárnak ösz-szes üzembelen jártas vagyok, kisebb gyárnak vezetését vállalom. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 5019

LAKÁS.

ELEGANS földszinti uceai butorozott szoba, fürdőszobával kiadó. v. Zrinyi-ucca 12. 78

KLADO a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Cim: Calea Banatului (v. Asztalos Sándor-u.) 3. 800

KÉT szoba, konyha 1-ső emeleti lakás a Szabadság-tér sarkánál kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában

EGY-SZOBÁS, konyha lakás főtéren kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadó-hivatalában. 200

Májusra

4 szobás emeleti modern lakás a v. Boros Béni-téren kiadó. Ugyanott azonnalra 2 szobás emeleti lakás irodának vagy garzon lakásnak kiadó. Bővebbet: Edul Kerle Ferdinand 45. sz., földszint. 78

VÉTEL ESELADÁS.

NAGY ALKALMI VASARI!

Bő választék: majolika dísz tárgyak, zenélő cigarettá tartó, ezüst tárgyak, ezüst evőeszközök, vitrin-tárgyak, gyönyörű vázák, vitrinek, kézimunkák, festmények, őrés és uő bundák, tükrök, keleti és hegyen kész tett perzsa-szinyegek, antik órák, antik könyvszekrények, művirágok, álló villanylámpák, szalónok, ebéd-lők, zongorák, hegedűk, velencei tükrök, függönyök, fotelokban. SALGÓNÉ bizo-mányi üzlete, Str. Horia (Szabadság-ucca) 1. Neuman-palota. 1000

EGY jókarban lévő biliárd és jégsekre-ny eladó. Str. Aurél Vlaicu 22., Ko-móci. 77

KERÉSEK régi nemes magyar és más régi festők műveit, antik ezüst tárgyakat, márkás porcellanokat, gyári és perzsa-szinyegek, különböző műtárgyakat stb. SALGÓNÉ, Str. Horia 1. Neuman-palota. 1000

FÜSZER- és rövidáru üzletberendezés azonnal eladó darabonként is. Cim: Delka-üzlet, volt Csernovits-u. 12.

MACULATURA PAPIR 5 kgros csoma-gokban, rendkívül olcsón kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Börgarnitura

nagyon olcsón eladó. Iroda részere kü-lönösen alkalmas.

FETTIK kárpitos
Fischer-Eliz-palota.

Butorok részletre

kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árban.

GARAI, Arad, Piata Avram Iancu Cimre ügyelni!
(Szabadság-tér) 10. szám.

BUDAPESTEN

az új „NEMZETI SZALLODA”

a Hungaria Nagyszállóda vezetése alatt megnyitott

Központi fekvés (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben.

TELEFON: J. 320-30.

Minden modern kényelemmel berendezve.

Kitűnő étterem! Polgári árak! Dreher sörcsarnok!

A vidéki társaságok találkozó helye!

Hirdetmény.

Folyó évi január 7-én, szerdán

megkezdjük üzemünket.

Felhívjuk a munkásokat és munkásnőket, akik december 19. és 20-án már felvétet-tek, hogy munkára jelentkezzenek. Ugyan-akkor további munkásokat és munkásnő-ket veszünk fel és felhívjuk a munkátke-resőket, hogy felvételre jelentkezzenek.

Aradi Textilipar r.-t.

Olcsóbb lett a tűzifa

Boros Jenő és szé-natelepén
volt Óvár-tér és Hajó-u. sarok.
4976 . . . Telefon 591.

HIRDESSEN

a 45 éve fennálló

„Aradi Közlöny”-ben!

ÜZLETEK.

KIADÓK A KÖVETKEZŐK: Üzlethelyi-ség, műhelyhelyiség, gyárhelyiség, ga-rázs, volt. Kossuth-u., Weisz Dávid-ház. 70

FŐTÉREN, a legforgalmasabb helyen nagy üzlethelyiség azonnal kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában.

ÜZLETHÉLYISÉG a Szabadság-tér sar-kánál ahol hosszú évtizedeken át nagy vevőkörrel rendelkező kelmetestő és tisztítóüzlet volt, azonnalra kiadó Cim az Aradi Közlöny kiadójában.

Rádió műsor

— Romániai idő. —

SZOMBAT, január 3.

Bucaresti. 13. Gramofon. 17. Sibicanu-zenekar: Könnyű és román muzsika. 20. Gramofon. 21. Kabare-est. — Budapest. 10.15. Hangverseny. Közreműködnek: Gerő Márta (zongora), Vágó Boriská (ének) és Hidy-Gyulay Mária (hegedű). 13.05. Az Egyetemi Énekkarok szolókvartettségének (Imre Vince, Olgyay. Oszkár, Arany Sándor, Balla Károly) hangversenye. 5. Bodrog-közy Zoltán novellái. 6.30. A Rékai Miklós-szalonzene- kar hangversenye. Közreműködik: Sasskó Hilda (ének) 8.30. Bodán Margit magyar nótáestje Magyar Imre és cigányzenekarának kíséretével. 9.30. Operett részletek és keringők. Majd: A. m. kir. Mária Terézia I. honvé-dyalogezred zenekara fúvós-gyűjtésének hangversenye — Belgrád. 12.25. Gramofon. 13.45. Rádiózenekar. 17. Gramofon a közönség kívánsága szerint. 18. Délutáni zene. 19. Jazz. 21. Operatávitel a nemzeti színházból. (Az opera címe nincs megjelölve.) Utána esetleg: ci-gányzene. — Berlin. 22.15. Lehár Ferenc: Szép a világ c. operettjének II. felvonása a Metropoli színházból. Közreműködnek: Alpar Gita és Tauber Richárd. — Prága. 12.15. Gramofon. 18.40. Január a természetben. 19.25. Német leadás. Híj. óra zenével. 20.20. Vidám fél-óra. 21. A cseh filharmonikusok hangversenye a Sme-tana-teremből. Közreműködik: Frey Walter (zongora). — Wien. 12. Gramofonlemezek ismert operákból. 13. Síving-Geisler-zenekar. 18.15. Mozart: C-dúr zongor-razsonáta. 20.35. Watzke dalestje, majd a Kongó-jazz játéka, tánczene operettekűl és revűkből.

VASÁRNAP, január 4.

Bucaresti. 13.50. Gramofon. 17. Dinicu-zenekar. Román és könnyű zene. 18. Vidám negyedóra. 18.30. Dinicu-zenekar. 19. Rádiógyűjtés. 20. Gramofon. 21. Rádiózenekar. — Budapest. 11. Református istentiszte-let a Kálvin-téri templomból. 12. Egyházi ének és szent beszéd a királyi udvari és várplébánia-templomból. — Majd: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Közreműködik Gerő Lola, a m. kir. Ope-raház művésznője. E hangverseny szünetjében „Nép-számlálás”. (Rádió-krónika). Elmondja Papp Jenő. 3. Gramofonhangverseny. 4. A Rádióélet gyermekjátékszó-órája. 5.10. Az iskolán kívüli népművelés rádióelőadása. (Rádió Szabad Egyetem). Majd: Bura Sándor és ci-gányzenekarának hangversenye. 7.15. „Legérdekesebb külföldi újságíró élményeim”. Benda Jenő előadása. — 7.35. Békéffy-est. 8.50. Sporteredmények. 9. Részletek a „Fehér orchideák” című Kiszely-K. Halász operett- ből. Közreműködik Szabó Lujza, Szedő Miklós, Sziklay József, Kun Magda, Loránth Vilmos, Páris Ilka és a m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar. 10.30. Hang- verseny. Közreműködik Thomán István, a Zeneművé- szeti Főiskola ny. tanára (zongora) és Thomán Mária (hegedű). Utána: A Fejér-szalonzene- kar, az Ostende tangó- és jazz-band és Toll Árpád cigányzenekarának hangversenye az Ostende kávéházból Kalnár Pál (ének) közreműködésével. — Belgrád. 12. Gramofon. 13.30. Déli zene. 17. Nemzeti zene gramofonon. 18.30. Harmonikázás. 19. Nemzeti dalok gitárkísérettel. 21. Nemzeti dalok. 21.30. Vigjáték. 22. Hegedűverseny. 23.50. Rádiózenekar. — Prága. 9. Gramofon. 11. Gra- mofon. 13.04. Déli hangverseny. 14.05. Gramofon. 19. Német leadás: Szatmáry Magda és Sommer Pál, a prá-gai német színház művészei duettjeit és áriákat ad-

nák elő. Szünetben német hírek. — Róma. 21.40. Le- háár: Eva című operettje. — Wien. 11.30. Orgonaver- seny. 12.05. A wieni szimfonikus zenekar hangverse- nye. 14.05. Zongoraverseny. 16.05. A Rómisch-zenekar játéka. 18.30. Kamarazene. 20.40. Népdalok. 21.10. Mae- terlinck: A kék madár című mesejátéka. 23.40. Wacek- zenekar.

Az Aradi Közlöny apróhirdetéseinek gyűjtőhelyei

A hirdető közönség kényelmére Aradon az alábbi helyeken gyűjtőhelyet létesítettünk, ahol ugyanis az apróhirdetések naponta d. u. 5 óráig adhatók fel.

Naményi-féle papirkereskedés, volt Weitzer János-ucca.

Biheller-dohánytözsde, volt Andrassy-tér 16.

Karácsonyi-dohánytözsde, volt Weitzer J-u.

Dohánytözsde volt Kossuth-u. 4 szám,

Juhász Gábor fűszerüzlete v. Orczy- és Dezső- ucca sarok.

Dohánytözsde, Zsidótemplom-épület.

Akinek tehát az Acsev.-palotában lévő kiadóhiva- lunk nem esik utjába, apróhirdetéseit gyűjtő- helyeinken eredeti áron adja fel, mely lapunk más- napi számában feltétlenül meg fog jelenni.

A szerkesztésért ideiglenesen

SALGÓ HENRIK

felel.